Թ· ՏԱՐԻ 2476 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 21 ԱՀԵԿԱՆ 4384 27 ԱՊՐԻԼ 1892 12 ՇԷՎՎԱԼ 1309 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	գանձելով յառաջ	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Փրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր ·	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքի միօրինակ		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԱՊՐԻԼ 27/9 ՄԱՅԻՍ 1892

ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐՆ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԵՒ ԹՈՅԼՏՈՒՈՒԹԻՒՆ ՕՍՄ· ԿԱՅՍ· ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

Հայոց Ազգն որ ի Թուրքիա՝ խորին շնորհակալութիւն կը պարտի Վեհ· Սուլթանին կառավարութեան՝ դիւրացնելուն համար կրօնային մեծ պարտաւորութեան մը կատարումը։

Յայտնի է թէ առաջիկայ կիւրակի, երկուշաբթի և երեքշաբթի օրերուն մէջ, (մայիս 3, 4 և 5,) Հայոց Եկեղեցւոյն Պետը պիտի ընտրուի յէջմիածին։

Ըստ օրինի, սոյն ընտրութեան մասնակցելու հրաւիրուած էին նաև Թուրքիոյ թեմերուն եկեղեցական և աշխարհական պատգամաւորները։

Մեր 45 վիճակներու կէսէն աւելին իրենց պատգամաւորներն ընտրեցին, ընդ ամենայն 39 անձինք, յորոց իբր 10ը ներկայացուցիչ են երկերկու թեմերու, և կայս. կառավարութիւնն, յետ ստուգելոյ խնդրոյն պարագայներն, Ամեն· Ս· Պատրիարք Հօր խնդրանաց համաձայն, հաճեցաւ պէտք եղած հրամաններն արձակել ուր որ անկ է, որպէս զի իւր հաւատարիմ հայ հպատակք իրենց այս կրօնային պարտաւորութիւնը կատարեն իւր սահմանեալ կրօնական վայրին մէջ։

Վերջին հրամանը կայս· կառավարութեան կողմէ անցեալ երկուշաբթի առաւօտ հեռագրեցաւ ի գաւառս, որպէս զի ո՛վ որ Ս· Էջմիածնի ընտրութեան պատգամաւոր ընտրուած է, կարենայ երթալ և իւր կրօնական պարտաւորութիւնը կատարել անթերի և անարգել կայս· կառավարութեան սոյն հրամանին համեմատ, Պատրիարքարանն ևս հեռագրեց ամեն թեմերուն ուր մեկնելու համար հրամանի կը սպասուէր, որպէս զի ընտրեալ պատգամաւորք երթան իրենց պաշտօնը կատարեն։

Անգամ մ'ևս ուրեմն կ'ապացուցուի թէ կրօնային պաշտամանց կատարումն ո՛րքան ազատ է Թուրքիոյ մէջ, շնորհիւ Օսմ· Կառավարութեան հանրածանօթ թոյլտուութեան և իմաստութեան։

Այս կարեւոր իրողութիւնը կ'արժէր ի վեր հանել, կաթողիկոսական ընտրութեան այլ և այլ պարագաներն հետզհետէ պարզելնուս առթիւ։

* * *

Մեր հինգշաբթի աւուր թուով ծանուցեր էինք թէ Տփղիսէ եկած վարչական հեռագրի մը վրայ, Կ. Պոլսոյ թեմին եկեղեցական պատգամաւոր Գեր· Օրմանեան Սրբազանի մեկնումն անակնկալ դժուարութեան մը հանդիպած է։

Այս լուր ստոյգ էր· բայց յետոյ նոյն արգելքը բառնալու համար պէտք եղած ձեռնարկները կատարուելով որոց կողմէ որ անկ է, Գեր· Օրմանեան Սրբազան, որոյ մեկնումն առաջին օրէն արտօնուած էր արդէն կայս· կառավարութեան կողմէ, շաբաթ իրիկուն Մեսաժ. շոգենաւով ուղեւորեցաւ յէջմիածին, և ամենայն փութաջանութեամբ ճամբորդելով, մինչև իսկ Տփղիսէ Էջմիածին գիշեր ու ցերեկ երթալով, կրնայ ծայրը ծայրին հասնիլ վազն ի վազ, հեւ ի հեւ, շաբաթ իրիկուն, կամ վերջապէս կիւրակի առաւօտ, նոյն այն պատարագի պահուն յետ որոյ ներկայ պատգամաւորք պարտին կանոնական երդումն ընել, իրենց պաշտօնը խղճի մտօք կատարելու։ Ն· Գերապատուութեան կ'ընկերանայ Յովհաննէս էֆէնտի Կիւլպէնկեան, Սեբաստիոյ թեմին պատգամաւորը։ Նոյն գերդաստանէն ուրիշ Յովհաննէս էֆէնտի Կիւլպէնկեան մ'է Էնկիւրիի պատգամաւորն, որ ուղղակի մեկնած պէտք է լինի դէպ յէջմիածին։

*

Տփղիսի ընտրութեան բեկումն արդէն ծանուցուած է։

Յայտնի էր թէ մասնաւոր ճիգ մը կար բեկանելու այն ընտրութիւնները որք հաճոյ չէին տիրող կուսակցութեան։

Շաբաթ օրն ալ ծանուցինք թէ Սինոդի նոր անդամներէն Բարգուղիմէոս վարդապետ պաշտօնանկեղած է, և անոր տեղ երկու վարդապետներ կարգուելով «Սինոդի պակասեալ անդամոց տեղը լցուած է»։

Մեզ կը ծանուցուի թէ Արժ. Բարգուղիմէոս վարդապետի պաշտօնանկութեամբ և այս երկու վարդապետաց անուանմամբ եւեթ փոխուած է Տփղիսի ընտրութիւնը բեկանող մեծամասնութիւնն։

Այս պաշտօնական փոփոխումներէ ետքն է որ նիստ կը կազմուի ի բացակայութեան Սարգիս և Արիստակէս Դաւթեան եպիսկոպոսաց, և կը տրուի այն որոշումն որոյ շնորհիւ կարենար Գ· Գր· Արծրունի մասնակցիլ Ընտրողական ժողովոյն Էջմիածնի։

Տփղիսի ռուսերէն լրագիրք այս դէպքերը պատմելով, զարմանք կը յայտնեն որ Տփղիսի չափ մօտ տեղ մը կատարուած ընտրական գործողութեան մը ապօրինութիւնը վճռելու համար մէկ ամիս ժամանակ անցունելու պէտք կ'ունենայ Սինոդն· իսկ Տփղիսի եկեղեցեաց ոմանց ընտրութիւններն ապօրէն կամ օրինաւոր ճանչելու համար աւելի քան երկու ամիս ժամանակ անցունել հարկաւոր կը դատուի։

Մեր շաբաթ աւուր թուով ծանուցեալ պաշտօնական փոփոխութիւնք եւ այս նոր տեղեկութիւնք այդ շահագրգիռ եղելութիւնը կը լուսաբանեն բաւականին։

* * *

Գ· Աբգար Յովհաննէսեան, որոյ Տփղիսէ ընտրութիւնն անվաւեր դատեր է Սինոդը, չը՞ պիտի մասնակցի Ընտրողական ժողովոյն Էջմիածնի։ Այս կարեւոր անձնաւորութիւն, որ արդէն երկիցս նոյն փափուկ պաշտօնը վայելչապէս կատարած էր, այս անգամ ժողովէն դո՛ւրս պիտի մնայ։ Չենք կրնար այժմէն որոշ բան մ'ըսել· բայց կարելի է որ վերջին պահուն, երբեւ մօտակայ թեմի մը պատգամաւոր, Գ· Աբգար Յովհաննէսեան կարենայ ներկայանալ այն նուիրական շրջափակին մէջ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍՈՎԵԱԼ ԳԱՒԱՌՔ ՌՈՒՍԻՈՅ

Սովու տառապանք դեռ չեն անհետացած Ռուսիոյ սովեալ գաւառներէն։ Թէեւ կառավարական և անհատական բարերարութեամբ շատ նպաստք ղրկուած են արդէն, բայց նպաստի կարօտ ժողովուրդն ալ միլիոններով կը համրուի ընդարձակ տարածութեան մը վրայ ցրուեալ, որոյ շատ մը կողմերն հաղորդակցութիւնք կանոնաւոր վիճակի մէջ չեն դեռ։ Անգլիացի թղթակիցներ կը շարունակեն պատել սովեալ գաւառներն, և կը տեղեկագրեն իրենց տեսածներն ու լսածները։

Քազանի կուսակալութիւնը կամ նահանգն 2,100,000 բնակիչ ունի, յորմէ 300,000ը քաղաքացի են և 1,800,000ը գեղջուկ, և այս վերջին հասուածէն 800,000 ին սնունդ կը հայթայթէ Զէմսթվօ կոչուած գաւառային ժողովն և 400,000 ին պէտքերն հոգալ կը վերաբերի կեդրոնական նպաստամատոյց յանձնաժողովոյն, որոյ նախագահն է գահաժառանգ Ցարեւիչը։ Կան նաեւ բազմաթիւ մարդասիրական ընկերութիւնք, որք սովելոց ուտեստ կուտան։ Իւքսնել Ֆոն Հիլտեպրանտ Պառոնուհին նահանգին ամեն կողմերը կը ճամբորդէ ձրի ճաշարաններ կազմելով, և ուրիշ շատեր կը հետեւին իւր օրինակին։ Գիւղացիք, մանաւանդ այս տեղի Թաթարք, ծոյլ են, և կը փութան օգտիլ մարդասիրական օգնութիւններէ։ Ճարահատեալ նպաստամատոյց յանձնաժողովը սա միջոցը գտած է· Նպաստ բաշխող մարդոց հետ բժիշկ ալ կը ղրկէ, որ ուտեստ ընդունելու համար եկած մարդիկը քննելով, կը ստուգէ թէ իրօք անսուաղութեամբ տանջուա՞ծ են։ Տեղ տեղ գիւղացիներ կը գտնուին դեռին փռուած, յայտարարելով թէ ելնելու կարողութիւն չունին, այնքան կը նեղուին անօթութեամբ։ Բայց Տօքթորը կը նայի որ բազկին զարկը կանոնաւոր է, և իրենք՝ քաջառողջ, Բայց այս կարգի չափազանցութիւնները մէկ կողմ դնելով, անուրանալի է թէ մեծ թշուառութիւն կը տիրէ, զի անցեալ տարի բնաւ անձրեւ չեկաւ, և հունձքը շատ դէշ եղաւ։ Քազանի կուսակալութեան մէջ ցանուած ցորենին և այլ արմտեաց հազիւ 18 առ 100ը բուսաւ։ Անոնք ալ որ սովատանջ չեն՝ աղքատացած են բոլորովին։ Շատ մը գիւղեր որք ձիւնով պաշարուած էին այս ձմեռ, կերան լմնցուցին իրենց բոլոր կենդանիներ։

Քազանի Թաթարներուն վիճակն ալ մանաւորապէս դժուար է։ Ապագայն մտածելու սովորութիւն չունին։ Երբ դրամ ունին, ոչինչ զարդարանքներ գնելու կը վատնեն։ Իրենց հողագործութիւն ալ շատ թերի է։ Հաստատամիտ աշխատաւորներ չեն։ Բան ծախելու քաջավարժ են, բայց ոչ արտադրելու։ Մեծ դժուարութեամբ համոզուած են Քազան քաղաքի Թաթար երեւելիք՝ իրենց ցեղակցաց օգնութեան հասնելու։ Սոյն հարկաւոր չարիք մը նկատելով, անոր դէմ միջոցներ ձեռք առնուլն անխոհեմութիւն կը համարին։ Բայց Գ· Նէչայէվ Մալձէվ, կայսերական նպաստամատոյց յանձնաժողովոյն Քազանի պատուիրակն, համոզեց տեղւոյն մեծահարուստ Թաթարները ձրի ճաշարան բանալու, յորում թէ Թաթար և թէ քրիստոնեայ սովեալք կը սնանին։ Գլխաւոր սնունդը միսն է։ Թաթարք ձիու միս կ'ընդունին, Քրիստոնեայք՝ ուրիշ միս, զի այս տեղի Քրիստոնեայք չեն յօժարիր ձիու միս ուտել։ Քազան քաղաքին մէջ ամեն օր 5,000 անձինք ձրիապէս կը յագենան։ Կերուած ձիերուն տեղ կառավարութիւնը 10,000 ձի կուտայ Քազանի նահանգին։ Եւ այն գիւղացիք որոց ձիերուն սնունդը նպաստամատոյց յանձնաժողովը տուած է, պարտաւորութիւն կը ստանձնեն գիւղային հողին մաս մը տեղ մշակելու, իրենց սեփական արտէն զատ։

Քազանի նահանգին գիւղացիք արհեստագործ են։ Սա սենեկին մէջ տեսնուած սեղանք և աթոռք Քազանի գիւղացւոց շինածներն են, (ըսեր է ռուս պաշտօնեայ մը՝ անգլիացի թղթակցի մը, վայելուչ պաշտօնարանի մը մէջ։) Ռուսիոյ, Սիպերիոյ, Կեդրոնական Ասիոյ և նոյն իսկ Պարսկաստանի կառքերն ու սայլերն ամբողջովին Քազանի գիւղացւոց շինածներն են։ Անոնք կը շինեն Թարանթաս կոչուած ծանր կառքերն որք Սիպերիոյ երկար և հեռաւոր ճամբայներուն վրայ կը բանին։ Անոնք կը շինեն թեթեւ կառքերն ալ որք կ'երթան ի Պուխարա և Սմրղանտ։ Փեթերսպուրկի և Մոսքուայի պերճ հասարակութիւնը կը գործածէ Քազանի գեղջուկներուն շինած փառաւոր կառքերը։ Սովորական տարիներու մէջ, հետեւապէս, նահանգին գիւղացիք գիւրակեցիկ են, բայց բնակչաց մեծագոյն մասին ապրուստն՝ հունձքն՝ երբ այսպէս ի դերեւ ելնէ մէկ անգամէն, վնասը բովանդակ նահանգին կը դպչի։ Ուրիշ քանի մը նահանգներու մէջ ևս գիւղացիք շատ ճարտար են։ Օրինակի համար, ի Փերմ, Քամա գետին վրայ, կը շինուին Կասպից ծովուն և Սեւ ծովուն վրայ բանող շոգենաւք։ Ի Փերմ մինչև իսկ երկաթուղւոյ վայրաշարժեր և այլ շոգեշարժ գործիք կը շինուին և ի Հարաւ կը ղրկուին։

Թաթար գեղջուկ կանայք հետաքրքրաշարժ են իրենց կանաչ և կարմիր հագուստներով ու շալերով։ Սովորութիւն չունին երեսնին քողով ծածկելու, բայց երբ երիկ մարդու հանդիպին, ձեռքով կը գոցեն երեսնին։ Թաթարք այժմ բազմակին չեն գրեթէ, բայց կնաթողութիւն դիւրին է։ Թաթար գիւղացիք նուազ ճարտար և նուազ բարեկեցիկ են քան իրենց ռուս դրացիք։ Անոնցմէ շատեր արբենալու սովորութիւն ունին, զոր անշուշտ սորված են ռուս գիւղացիներէն։

ԹԱԳՈՒՀԻՆԵՐՆ ԵՒՐՈՊԱ

Այլ և այլ դէպքերու և դիպուածներու բերմամբ, այս օրերս կը խօսուի Եւրոպիոյ Թագուհիներուն վրայ։ Ո՛չ միայն Մեծին Բրիտանիոյ մէջ աւելի քան կէս դարէ հետէ հետէ վեհապետութիւնը Թագուհւոյ մը ձեռամբ ի կիր կ'առնուի, որ սահմանադրական վեհապետի օրինակելի ներկայացուցիչ մը պիտի մնայ պատմութեան մէջ, այլ և Սպանիոյ մէջ խնամակալ-Թագուհին Քրիստինէ, որ իւր մանուկ թագաւորը մեծցնելու կը նայի, և Հոլանտայի մէջ էմմա խնամակալ-Թագուհին, որ իւր Վիլհէլմին դեռատի Թագուհի զաւակը կրթելու հոգ կը տանի, իրենց վրայ գովեստիւք խօսել կուտան։

Վեհ· Վիքթորիա Թագուհին Գերմանիայէն Անգլիա դարձաւ առանց տեսակցելու իւր Վեհ· Թոռան հետ։ Սպանիոյ խնամակալ-Թագուհւոյն զբաղմունք ժամանակէ մ'ի վեր խիստ շատ են, և թէպէտ Սպանիա փոքր երկիր մ'է բաղդատմամբ բրիտանեան Տէրութեան, բայց Վեհ· Քրիստինէ Թագուհին Վեհ· Վիքթորիա Թագուհիէն շատ աւելի նիւթեր ունի մտահոգութեան, Սպանիոյ գանձային և տնտեսական տագնապին բերմամբ, յորում մասնաւոր ուշադրութեամբ մը ի բարեկարգութեան կը պահուին ծայրայեղ տարրերն ալ, և չարագործներն յօրինակ այլոց կը պատժուին։ Փափկասիրտ Թագուհին առնական կորով մը կը ցուցնէ՝ օրինաց յետին խստութիւնը կրել տալով անոնց որք անորակելի չարիքներու մէջ ընթանալ ուզած են իրենց չար հակումներով։

Հոլանտայի Վիլհէլմին դեռահաս Թագուհին ալ իւր խնամակալ մօր հետ Լա Հէյէ գնաց Ամսթերտամ։ Թէպէտ Հոլանտայի վեհապետը սովորաբար Լա Հէ կը բնակի, բայց պաշտօնական մայրաքաղաքն Ամսթերտամ կը համարուի, ուր անխախտ սովորութիւն մ'է որ Զատիկէն անմիջապէս ետքն այցելէ վեհապետն, և ժամանակ մը բնակի։ Հոլանտացիք կը զանազանեն արքունի բնակարանն արքայական մայրաքաղաքէն, այս անուան աւելի արժանի նկատելով զԱմսթերտամ, ուր կան երեք եական տարրք մայրաքաղաքի, — մեծ վաճառականութիւն, մեծ գործարանք և համալսարանական կրթութիւն։ Լա Հէ այս երրեակ հանգամանօք ետ կը մնայ Ամսթերտամէ։ Լա Հէ վերսայլն է՝ բաղդատմամբ Փարիզի, բայց այնպիսի վերսայլ մը որ երեք դարերէ հետէ Հոլանտայի քաղաքական կեդրոնն եղած է։ Հանրապետական այն վաղեմի ոստանն Ամսթերտամ՝ եռանդնալից ընդունելութիւն մ'ըրաւ երկուց Թագուհեաց։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Բրուսիոյ Ներքին գործոց Նախարարը շրջաբերական մ'ուղղելով գաւառային իշխանութեանց՝ անոնց ուշադրութիւնն հրաւիրեց կարգ մը արգելեալ գիրքերու և տետրակներու շրջուն գրավաճառութեան միջոցաւ ի Բրուսիա վաճառման վրայ, որք ուրիշ գերման Պետութեանց մէջ թոյլատրուած լինելով, ի Բրուսիա ևս կը մուծուին անպատիժ։ Շրջաբերականը կ'ակնարկէ Համպուրկ և Պրէմէն «ազատ քաղաքներն», ուր գրեանց շրջուն վաճառումն ազատ է գրեթէ։

—Բրուսիոյ Նախարարաց խորհուրդն անցեալ շաբթու մերժեց Պերլինի արքայական պալատան հրապարակը պարգեւաւոր փոխառութեան մը միջոցաւ կերպարանափոխ ընելու խորհուրդն, որ կ'արտայայտուէր ժամանակէ մ'ի վեր։

—Մօտերս պահակ զինուորաց կողմէ վայրապար հրացան արձակուելուն վրայ, որ ողբալի հետեւանք ունեցած է, Պաւերիայի պատերազմական Նախարարը նոր հրահանգներ հանեց պահակներուն՝ իրենց զէնքերը գործածելու կերպին նկատմամբ, պատուիրելով որ զգուշանան կրակ ընել, մինչև որ չարագործներու կողմէ ուղղակի յարձակում չկրեն, որ վտանգի դնէ իրենց կեանք։

—Արհեստագործ մեծ կեդրոններուն կարծիքը խնդրուեցաւ ի Պերլին համազգային արուեստահանդէս մը կազմելու մասին։ 102 պատասխաններ եկան նպաստաւոր, 18 պատասխան՝ ընդդէմ։ Այս աննպաստ պատասխաններու մեծագոյն մասն երկաթի մեծ գործարաններ բանեցնող կեդրոններէն եկան։

—Վիլհէլմ Կայսեր համար մասնաւոր կառախումբի մը շինութիւնն աւարտեցաւ։ Երեք տարիէ հետէ կ'աշխատուէր, և 3¾ միլիոն փր. ծախք եղաւ։ Բաղկացեալ է 12 կառքերէ, որք իրարու հետ հաղորդակցութեան մէջ են նրբանցներով։ Ի մէջ այլոց կայ գրատուն-սրահ մը, զարդարեալ

—)(41)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ՍԱՆՏՐԻՅԵՈՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԳՈՐԾԱՏԱՆ ՊԱՐԻԿԸ

Կը ծանուցանէր իր եղբօրաղջկան թէ ի մօտոյ պիտի վերադառնայ։

Երբ Պլանշ Մելվիլ միտքը կը բերէր որ իր դժբախտութիւնը պիտի հաղորդէր իր հօրեղբօր, հազար ու մէկ կսկծեցուցիչ յուզումներէ կ'անցնէր։

Իմացուցած Թուականին եկաւ Ժինու աբբան։

Երկու լքեալներուն հետ կրօնաւորին առաջին տեսակցութեան վրայ ի՞նչ ըսել։

Եկեղեցականը այս երկու արարածներուն համար նորէն պիտի ըլլար սիրալիր հօրեղբայրը, անձնուէր և ամեն զոհողութեան պատրաստ ծնողք։

Մնաց որ, այն պահուն երբ իմանար անհուն տրամն, իր խղճին խորէն չ՞պիտի յանդիմանէր ինքզինքը՝ հեռատեսութեամբ ձեռք բերած չըլլալուն բոլոր երաշխաւորութիւններն՝ իր եղբօրաղջկան ամուսնութեան նկատմամբ։

Հիմակ, անդարմանելի դժբախտութենէն ետք, ուրիշ բան չէր մնար ընել իրեն եթէ ոչ ինքզինքը բոլորովին նուիրել մօրը որ այլ ևս ամուսին չունէր, տղուն որ այլ ևս հայր չունէր։

Չի փորձեց շռայլել այն փցուն մխիթարութիւններն որք կը տրուին նմանօրինակ պարագայի մէջ։

—Իմ տեղս նորէն կը բռնեմ ձեր մօտ, ըսաւ աբբան պարզապէս, այս տեղը զոր եղբայրս ցուցած էր ինձ եւ զոր երբէք թողելու չեմ։

Այնքան սիրալիր երկու արարածները հայրական հոգածութեամբ շրջապատելու որոշումը տալէն քիչ ետքը, կրօնաւորը յիշեց թէ իր պաշտօնն էր վշտացելոց մխիթարիչ ըլլալ։

Առջի օրն հասնելով, երկրորդ օրը Կապրիէլ Անկլատն երթալ տեսնելու վրայ կը խօսէր։

Այս երկրորդ զոհն ալ իրեն համար զոհուած չէ՞ր։

Հօրեղբօր եւ եղբօրաղջկան միջեւ խօսակցութիւնը տեղի ունեցած էր քառակուսի սենեկի մը մէջ, տեսակ մը զարդախուց, որ սրահին ծայրը կը գտնուէր։

Թաւիշէ ծանր վարագոյր մը կը բաժնէր երկու սենեակները։

Բոլ հոն էր, անգիտակից իր մօր դժբախտութեան։ Սակայն խեղճ պզտիկը կերթեւեկէր քիչ մը մտահոգ հօրեղբօրն ու եղբօր աղջկան տխրութենէն, գուցէ զարմացած իսկ այս խօսքերէն զորս դիպուածաւ կըմբռնէր։

Սենեկապանուհին, մեղմիւ զարնելէ ետք դրան, ծանոյց իր տիրուհւոյն թէ պարոն մը կը խնդրէր հետը խօսիլ։

Տիկ. Մելվիլ բաժնուեցաւ աբբայէն եւ Բոլէն ու սրահն անցաւ երբ ծանուցեալ այցելուն սեմին վրայ կ'երեւէր։

Պլանշ անմիջապէս ճանչցած էր Ժերոմ Անկլատն յանձին այն մարդուն որ, գլխաբաց, ճակատահակ, դէպ յինքն կը յառաջանար։

Կինը չկրցաւ ոչ քայլ մը առնել, ոչ բառ մը արտասանել։

Նշանի մը վրայ, սենեկապանուհին դուրս ելաւ։

—Տիկին, ըսաւ Կապրիէլի հայրը, զօրեղ եւ թրթռուն ձայնով, Պ. Մելվիլի հետ խօսիլ կուզեմ։

—Անկարելի է, պարոն, պատասխանեց Պլանշ նուաղուն ձայնիւ. Պ. Մելվիլ հոս չէ։

—Ուրեմն կը սպասեմ։

—Անօգուտ է, պարոն Անկլատ։

Վաղեմի զինուորը զգաց որ կատաղութիւնն ուղեղը կ'ելնէր։

Եւ, ա՛լ չի զսպելով ինքզինքը·

—Ա՛հ, տիկին, գոչեց ուժգնութեամբ, ուրեմն անոր հետ կը համաձայնիք արգիլելու համար որ չի կրէ վատերու, անամօթներու պատիժն որուն արժանի է։ Ուրեմն կուզէք ազատել զնա իմ վրէժխնդրութենէս։

Պլանշ խոնարհաբար ծռեցաւ այս հօրն առջեւ որ այնքան անողորմաբար հարուածեալ էր։

Թէ՛ արգահատութիւն թէ սարսափ կը զգար։

Ա՛հ, լաւ կը հասկնար թէ այս դժբախտին, վշտէն խելայեղ, իրաւունք ունէր իր զաւկին վրէժն առնելու։

Մանկամարդ կինը կը պատասխանէր·

—Պարոն Անկլատ, կը սխալիք իմ կարծեացս մասին, ոչ, ձեր և Պ· տը Մելվիլի միջեւ չեմ մտներ, ոչ, չեմ ուզեր զայն ազատել ձեր վրէժխնդրութենէն։

Դադարէ մը ետք, շարունակեց·

—Պ. տը Մելվիլ ինքնին ազատած է այն զոհացումէն զոր պարտաւոր էր ձեզ և զերծ մնացած է ձեր արդար բարկութենէն։

«Այս մարդն, յարեց Պլանշ խորունկ ձայնով, այս մարդը խոյս տուաւ գործած նողկալի ոճիրէն ետքը. իր կինն ու զաւակը երեսի վրայ թողուց։

Հեծկլտանք մը խեղդեց խեղճ կնկան ձայնը։

Լսելով իր մօր հեծկլտալը, Բոլ աշխուժիւ հեռացաւ Պ. Ժինուէն, վեր առաւ վարագոյրն և սրահը վազեց։

Ի տես այն մարդուն որուն այլայլած դէմքը տակաւին կատաղութիւն կ'արտայայտէր, տղան պաղեցաւ մնաց։

Պլանշ անոր երկնցուց բազուկները։ Եւ խօսքը ծեր անտառապահին ուղղելով·

—Աւասիկ որբն, ըսաւ. կարելի եղածին չափ երկար ատեն պիտի ծածկեմ անկէց քաշած և քաշելիք տառապանքներս, վասն զի եթէ իրեն նկատմամբ ունեցած պարտականութիւնս չի ստիպեր զիս ապրելու, այսօր չպիտի տեսնէի ձեր վիշտը, ձեր յուսահատութիւնը, Պ. Անկլատ, եւ այդ իրաւացի զայրոյթը զոր ո և իցէ կերպով կուզեմ հանդարտել։

Այս խօսքերն ազդած էին· Ժերոմ, յանկարծակիի գալէն ետք, սիրտը շարժած կը զգար։

Տիկ. Մելվիլ շարայարեց.

—Պարոն Անկլատ, ձեր տարաբախտ աղջիկն եւ իմ զաւակս երկու զոհեր են որոց կուզեմ նուիրել իմ կեանքս, միևնոյն սուրբ սիրով միացնելով զանոնք։

Յետոյ, սրտայօշ հեծեծով մը.

—Կը հասկնաք անշուշտ թէ պէտք է ապրիմ։ Կը հասկնաք թէ մայր մը իրաւունք չունի մեռնիլ կեանքի ուրիշ յուսահատեալներու պէս։

Իր սրտին վրայ կը սեղմէր պզտիկ մանչըն որ դառնապէս կուլար։

Ժերոմ Անկլատ իր ճակտին կը տանէր իր դողդոջ ձեռները։

—Պարոն Անկլատ, գոչեց Տիկ. Մելվիլ, ձեռները միացունելով, ես ալ ներողութիւն հայցելու եմ... սա՛ղ, չի բանեցի ձեզ տըւած խոստումս. գուցէ արթուն չի գտնըւեցայ... բայց, Աստուա՛ծ իմ, կրնա՞յի ենթադրել, թէ իմ ամուսինս . . . անամօ՛թ մըն է։

Տղուն ձեռքէն բռնելով, յարեց.

—Ա՛հ, այս ներողութիւնը զոր կը խնդրեմ, մի՛ զլանաք լքեալ մօր եւ որդւոյն։

Խեղճ կինը պիտի ծնրադրէր Կապրիէլի հօրն առջեւ։

Բայց Ժերոմ արգիլեց։

Խելայեղ, մինչեւ սրտին խորն յուզուած այս վշտէն որ կը հաւասարէր իրենին, դժբախտ հայրը խուլ հեծիւն մը արձակեց։

Ժինու աբբան դուրս ելած էր սենեակէն և կը յառաջանար լուռ։

Յանկարծ, վաղեմի զինուորը տնկուեցաւ, ակնարկին մէջ բոց մը, և իր խղճին մէկ խորհրդին կարծես անսալով, ձեռքն աշխուժիւ իր օձիքէն կախուած խաչին տարաւ՝ ուժգնօրէն բրցնելու զայն։

Բայց Ժինու աբբան ժամանակ ունեցաւ բազուկը կեցնելու։

—Քաջերու խաչն է այդ, պարոն, ըսաւ քահանան լրջօրէն, ձեր դժբախտութիւնն, որ անպատուութիւնն է ուրիշի մը եւ ոչ թէ ձեր, չի կրնար անարժան կացուցանել զձեզ կրելու քաջութեան և պատուոյ այս խորհրդանշանը։

Բոլ, դէմքն արտասուաթաթաց, զարմացմամբ եւ բնազդաբար սքանչացած, կը նայէր։ Պ. Ժինու կամաց մը անտառապահին առջեւ հրեց տղան, ըսելով.

—Բոլ, աղէկ նայէ անոր որուն առջեւ կը խոնարհիմ ես. յարգանքով նայէ անոր, տղա՛ս։ Անունը Ժերոմ Անկլատ է։ Յիշողութեանդ մէջ պահէ այս անունը, եւ ի՛նչ պարագայի մէջ ալ հանդիպիս Ժերոմ Անկլատի կամ իրեններէն մէկուն, մի՛ մոռնար որ մենք ամենքս ալ ահագին պարտք մը ունինք առ նա։

Այն ատեն, տղան բռնեց Ժերոմին ձեռքը եւ անոր ներկայացուց իր ճակատը։

(Շարունակելի)

Կոպլէնի օթոցներով, Շարլոգէնպուրկի պալատէն բերուած, և ճաշարանի կահկարասիք հին պատուական կաղնեփայտէ յօրինուած են։ Սրահ մը մը կայ բոլորովին կահաւորուած սպիտակ մետաքսէ, և երկու վակոններ յատկացեալ են փոքր տղայոց։ Ընդունելութեան դահլիճ մը կայ մարմարեայ արձանիկներով, նաեւ չքեղ ծխարան մը, երեք ննջասենեակներ և արդուզարդի սենեակ, ամենուն մէջ ալ լուացարաններով։ Վերջապէս, մեծ խոհանոց մը, և սպասաւորաց սենեակներ։ Վիլհէլմ կայսեր համար որ միշտ կը ճամբորդէ, տեսակ մը շրջուն պալատ է այս սքանչելի կառախումբ։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Անգլիոյ Երեսփ. ժողովոյն չորեքշաբթի օրուան նստին մէջ, արտաքին գործոց խորհրդականը կարդաց հեռագիր մը ծանուցանող արտաքին գործոց նախարարութեան թէ ի հարաւ-արեւելեան Ափրիկէ Վերին Շիրէի և Նիասայի հականգլիական շարժումնք զըսպուած են և խաղաղութիւնը վերահաստատուած է։ Բնիկ երկու հզօր ցեղապետներ օժանդակած են անգլ. զօրաց՝ հալածելու այն կողմերու կարգ մը արաբ գերեվաճառներ, որոց դէմ մաքառելով սպանուած էր Մակուայր անգլ. հարիւրապետն։ Գերեվաճառք արեւելեան սահմանագլխէն անդին փախարուած են։ Այս հզօր գերեվաճառք, տեսնելով թէ քաղաքակրթութեան շնորհիւ արմատախիլ պիտի լինի իրենց շահաւոր առուտուր, բուռն զօրութեամբ կը դիմադրեն ամեն ոյժերուն որք քաղաքակրթութիւնը կը ներկայացնեն։ Ուրիշ բնիկ ցեղապետ մը պատգամաւոր ղրկելով՝ յայտարարած է թէ ինքն եւս անգլ. քաղաքականութեան կը յարի՝ ընդդէմ գերեաց վաճառականներուն։ Հետեւապէս, այն ափրիկեան ձախողուածն Անգլիոյ համար գոհացուցիչ ելք մը կ'ունենայ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿՏԱԿ ՄԸ

Այս օրերս Փարիզի շրջակայքը մեռաւ 25 ամեայ ֆրանսացի երիտասարդ մը, բեր երկու միլիոն ֆր.ի գումար մը կտակելով բարեգործական և կրթական զանազան հաստատութեանց։ Այս բարեկեցիկ երիտասարդին կեանքը շատ դժբախտ եղած էր։ Իր հարստութիւնը չէր կրցած վայելել։ Իրեն և իր ընտանեաց կը պակսէր այն տարրական բարիքն, որոյ յարգն այնքան քիչ գիտեն անոնք որ առատօրէն կը վայելեն զայն. — Առողջութիւն։ Իր հայր, մայր, երկու քոյրեր և վերջապէս իր մէկ եղբայր քիչ ժամանակի մէջ յաջորդաբար զոհ գացին հիւանդութեան մը, զոր բժիշկներն «արեան տարրալուծութիւն» կ'անուանեն։ Իր մէկ [illegible] բեկութեան մէջ կորած էր։ Մնացեալ երկու եղբարք գիտէին իրենց գլխուն ալ գալիքը՝ իրենց ամբողջ ընտանիքը կորուսանելէն ետքն, և ամեն օր դուրս կ'ելնէին՝ սրտում տխուր շրջագայութիւններ ընելով, և դրացեաց համակիր ուշադրութիւնը գրաւելով, որոց մէջ ամեն կարօտեալք բարերարուած են իրենցմէ։ Եղբայրը կորուսանելէն ութ օր ետքը մեռաւ կրտսերն, որ իւր հարստութեան բեր մէկ երրորդը թողլով իւր ողջ մնացեալ ազգականաց ոմանց, երկու երրորդը բաշխեց կարգ մը հաստատութեանց, այն տարիքին մէջ յորում ուրիշներ սիրահարական տաղեր կը յօրինեն՝ ինք ժամանակէ մ'ի վեր ջանադիր եղած լինելով պատուական կտակ մը խմբագրել, և օրինական միջոցներով ապահովել։ Պ. Ժ. Ֆինանս, որ իրենց գերդաստանին սպառնացող ժառանգական հիւանդութեամբ հանդերձ կարող էր մսխել իւր միլիոններ, զի ամեն վիճակէ անձինք այնքան միջոցներ ունին դրամ մսխելու, աղքատիկ երիտասարդներու, կարօտեալ ընտանեաց, որբերու, նաւաբեկութեան զոհուած ընտանեաց և այլոց խղճալեաց վիճակն ապահովել կամենալով, գէթ յաւիտենականութեան մէջ իւր մեծ հարստութիւնը պիտի կրնայ վայելել, «անմահանալու» համար նոյն միջոցն ի գործ դրած լինելով զոր այնքան մեկին և համոզիչ կերպիւ կը ջատագովէր Գրիգոր Զօհրապ «Մասիս»ի վերջին թուոյն մէջ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Արդարութեան ձեռքէն դժուարաւ պիտի պրծի այն չարամիտ անձն որ ո՛չ թէ Ռավաշոլի պէս մարդոց դէմ գործեց՝ այլ . . . ձիու մը դէմ, թունաւորելով Ուէսդմինսդըրի մեծահարուստ դքսին Օրմ անուանի ձին, ձիարշաւներու յաղթական պարծանքն, որ կը պատրաստուէր առաջիկայ Տէրպիին (տարեկան մեծ ձիարշաւ) եւս մասնակցիլ։ Դուքսն 1,000 անգլ. ոսկի խոստացաւ այն չարագործը գտնողին։ Ձին, Անգլիոյ ամենէն ճարտար անասնաբուժներուն ձեռամբ դարմանեալ, աղէկնալու վրայ է։ Ձիաբոյծ պերճ դասը սաստիկ գրգռութեան մէջ է այս անօրինակ չարագործութեան պատճառաւ։ Ոմանք կը կասկածին խորունկ դաւ մը ուրիշ ձիատէրերու կողմէ, որոց սակայն ամենքն ալ նշանաւոր և պատուաւոր մարդիկ լինելով, անկարելի է ո՛չ մին որոշապէս ամբաստանել, մինչեւ որ թունաւորիչն ինք չբռնուի և ամեն բան չխոստովանի։ Ժամանակիս ամենէն հռչակաւոր դասերէն մին պիտի լինի այն թունաւորիչին դասը, գէթ Անգլիացւոց համար, որոց անհատական և հանրային կենաց կարեւոր տարրերէն մին կը կազմէ այն ազնիւ կենդանին, ձին։

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

ՄԵԿՆՈՒՄՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԱՑ

Կ. Պոլսոյ եկեղեցական պատգամաւոր Գեր. Մաղաքիա եպիսկոպոս Օրմանեան շաբաթ իրիկուն մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս Մեսաժըրիի Լը [illegible] շոգենաւով ի Պաթում, ուրկից Ս. Էջմիածին պիտի երթայ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ՝ Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրն ինչպէս նաեւ Արժ. Վահան Ծ. վարդապետ Յակոբեան, Արժ. Իգնատիոս Ծ. վարդապետ Շիշեճեան և Քաղաքական Ժողովոյ անդամներէն Տիգրան Էֆէնտի Բարսամեան շոգենաւ երթալով ողջերթ մաղթեցին Ն. Գերապատուութեան։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հեռագիր մը ուղղելով Ս. Սինոդի Ատենապետի Ամեն. Տեղակալին՝ ծանոյց Գեր. Օրմանեան Սրբազանի իբր եկեղեցական պատգամաւոր դէպ յԷջմիածին ճամբայ ելած ըլլալը։

Նոյն շոգենաւով ուղեւորեցաւ նաեւ Սեբաստիոյ աշխարհական պատգամաւոր Յովհաննէս Էֆէնտի Կիւլպէնկեան։

Պ. Ա. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆՑ

Կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցելու համար Պրուսայի գաւառական ժողովին կողմէ միաձայնութեամբ վիճակին աշխարհական պատգամաւոր ընտրուած է [illegible] խմբագրապետ Պ. Աբգար Յովհաննէսեանց։ Պրուսայի գաւառական վարչութիւնը հեռագրաւ հաղորդած է այս ընտրութիւնը թէ՛ Սինոդին և թէ՛ ընտրելոյն և միանգամայն տեղեկագրած է ի Պատրիարքարան։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն եւս այս ընտրութիւնը հեռագրաւ ծանոյց թէ՛ Սինոդին և թէ Պ. Աբգար Յովհաննէսեանցի։

Պ. Գ. ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Թիֆլիզէն կը հեռագրուի թէ անցեալ չորեքշաբթի օր, Պ. Գրիգոր Արծրունի՝ ժամական պատգամաւոր ընտրուելէն անմիջապէս յետոյ՝ մեկնած է Թիֆլիզէ դէպ յԷջմիածին։

ԵՆԻ-ԳԱՊՈՒԻ ՀՐԿԻԶԵԱԼՔ

Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրն՝ ընկերակցութեամբ Ենի-գաբուի հրկիզելոց Մասնախմբի անդամներէն Մարուքէ Էֆ. Ֆրենկեանի, Յա[illegible] Էֆ. [illegible] Էֆ. Սիոսեանի՝ շաբաթ օրը քաղաքապետական պաշտօնատունը երթալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ քաղաքապետ Վսեմ. Ռըզվան փաշայի հետ։ Քիչ յետոյ, յիշեալ պաշտօնատունը գնաց նաեւ Դատական Նախարար Վսեմ. Ռիզա փաշա։ Նոյնն Վսեմութիւնք 39,000 ղրուշի գումար մը յանձնեցին Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հօր՝ հրկիզելոց բաշխուելու համար։

Սոյն գումարին վրայ բարդելով նաեւ մասնախմբին ձեռամբ կատարուած հանգանակութեան արդիւնքը, հրկիզեալ տուներու իւրաքանչիւրի արժէքին համեմատութեամբ 5 առ 100 պիտի բաշխուի՝ անտուներ կարօտ ընտանեաց, յատկապէս կարգեալ պաշտօնէից ներկայութեան։

Գեր. Փոխանորդ Հայրն և մասնախմբի անդամք վաղը Թաղապետական Ա. շրջանակի պաշտօնատունը պիտի երթան, ուր պիտի որոշուի նպաստից բաշխման օրը, որ պիտի ծանուցուի լրագրաց միջոցաւ։

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շաբաթ իրիկուան ռուսական Սուրհանդակով առնուած Թիֆլիզի թերթերէն.

Երէկ, ամսոյս 16-ին, հանգուցեալ Տ. Տ. Մակար Ա. երջանկայիշատակ կաթողիկոսի մահուան տարեդարձի օրը՝ Վանոյ մայր եկեղեցում հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կատարուեց ներկայութեամբ բոլոր քահանայական դասի, ժողովրդի և Ներսիսեան Հոգեւոր դպրանոցի, Մարիամեան-Յովնանեան օրիորդաց և միւս հայ ծխական դպրոցների աշակերտների և աշակերտուհիների։ Հոգեհանգստեան ներկայ էր ի միջի այլոց և Թիֆլիզի քաղաքագլուխ իշխան Արղութեանը։

Ներսիսեան եւ Յովնանեան դպրոցների աշակերտներն ու աշակերտուհիները իրենց վարչութիւնների կարգադրութեամբ ազատ էին դասերից։

⁂

Պաշտօնական Կաւկազ լրագրի մէջ տպուած է հետեւեալ Բարձրագոյն հրամանը Ս. Էջմիածնի Սինոդում եղած վերջին փոփոխութիւնների մասին։

«Սոյն ապրիլի 2ի Բարձրագոյն հրամանով Էջմիածնի Սինոդի անդամ Բարգուզիմէոս վարդապետ Գէորգեանն արձակուած է իւր պաշտօնից, իսկ Վահան Տէր Գրիգորեանց (Նախիջ. յաջորդ) և Ներսէս Հայկազունի (Էջմիածնի վանական տնտեսական մասի վարչութեան անդամ) վարդապետները յիշեալ Սինոդի անդամ են նշանակուած։»

⁂

Առաջ ենք բերում այստեղ այն հեռագրի թարգմանութիւնը, որ Սինոդը ուղարկել է Թիֆլիզի կոնսիստորիային մարտի 8-ի ընտրութեանց նկատմամբ և որի պատճէնը հաղորդել են տեղական ռուս լրագիրները.

«Սինոդը, բեկանելով մարտի 8-ի Թիֆլիզի ընտրութիւնները, նշանակել է նոր ընտրութիւններ ապրիլի 22-ին ընդ նախագահութեամբ Սինոդի անդամ Աղաւնեան եպիսկոպոսի, որ կ'ուղեւորուի ապրիլի 15ին։ Ուստի Սինոդը խստիւ պատուիրում է կոնսիստորիային. «առաջին» Սինոդի այսպիսի կարգադրութեան մասին յայտարարել տեղական լրագիրներում. «երկրորդ» գաւառի ընտրողներին հեռագրով հրաւիրել, իսկ ուր հեռագրական թելեր չկան, ծանուցումը պնդագնացների ձեռքով ուղարկել, որպէս զի նոքա իր ժամանակին կարողանան ներկայանալ ընտրութեանց. «երրորդ» վաւերական համարել թեմական Առաջնորդի անվաւեր համարած առաջին ընտրութիւնները Լուսաւորչի եկեղեցում. վաւերական համարել Էջմիածնեցոց և Կումիսի առաջին ընտրութիւնները. «չորրորդ» հաղորդել ընտրողներին, որ եթէ նոքա անկարող գտնուին անձամբ ներկայ լինելու ընտրութիւններին, իրաւունք ունին օրինական հաւատարմագրով իրենց ձայներն ուրիշ անձանց տալ ըստ իւրեանց բարեհայեցողութեան. և «հինգերորդ» առաջարկւում է կոնսիստորիային հեռագրով հաղորդել Սինոդին իր բոլոր կարգադրութիւններն այս խնդրի նկատմամբ։

Ստորագր. Սինոդի անդամ
Ներսէս վարդապետ

⁂

Սմբատ Շահազիզեանի ուսուցչական և գրականական գործունէութեան երեսնամեայ յօբելեանը, ինչպէս հաղորդում է Կասպի լրագիրը, Նորա նախկին աշակերտները տօնեցին Բագւում մի մասնաւոր տան մէջ։ Ժողովուածները մի շնորհաւորական հեռագիր ուղարկեցին իրենց ուսուցչին և վօլժսկո-կամսկի բանկի միջնորդութեամբ փոխանակագրեցին 1100 րուբլի հայ գրականական ֆոնդ կազմելու համար, որի գաղափարը միշտ սիրելի է եղել Պ. Շահազիզեանին։

⁂

Մեզ հեռագրում են Պարսկաստանից, որ պարսկա-հնդկական հայոց թեմից ընտրվել է թեմական պատգամաւոր Պ. Համբարձում Առաքելեանց։

⁂

Տեղական լրագիրները լսել են, որ Բեսարաբիայի թեմից ընտրվել է թեմական պատգամաւոր Մոսկվայի երդուեալ հաւատարմատար Պ. Մամիկոնեան։

……

Գեղագրութեան ծանօթ ուսուցիչ Խաչիկ Էֆ. Թահմազեան կարեւոր աշխատութիւն մը ի գլուխ հանած է, հրատարակելով հայերէն և գաղղիերէն գեղագրութեան ճոխ դասատետր մը՝ որ ոչ միայն դպրոցականաց այլ և չափահասից և մանաւանդ ընտանեաց համար յոյժ օգտակար և պիտանի կրնայ ըլլալ։ Հեղինակն իւր այս դասատետրին նկատմամբ յօդուած մը ուղղած է մեզ, զոր կը հրատարակենք այս աւուր Պ. էջին մէջ։

Թահմազեան էֆէնտի քաջալերութեան արժանի է իւր այս դասատետրին հրատարակման առթիւ, որ անտարակոյս ընդունելութիւն պիտի գտնէ ամենուրեք։

ԱԶԴ

Պէշիկթաշի Ս. Աստուածածնայ Եկեղեցւոյ վաքֆէն Իսկիւտար Իհսանիէ Սէթպաշի փողոց 25, 27 և 29 թիւ 875 կանգուն գետնին կէսը Ս. Եկեղեցւոյս մասնիւ մնացած է. ուստի ով որ գնել կը փափագի պարտի Թուականէս մինչ 31 օր ամեն ուրբաթ և կիւրակէ օրերն առաւօտեան մինչեւ ժամը 3 դիմել ի Խորհրդարան Թաղիս։

Ի դիմաց Թաղական Խորհրդոյ
Պէշիկթաշի
Ատենադպիր Ատենապետ
Գ. Ա. ԽԻՒՏԱՎԵՐԴԻ ՏՐԴԱՏ ՏԱՏԵԱՆ
26 ապրիլ 1892 Պէշիկթաշ

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Այտընի նահանգին Տեֆթէրտար անուանեցաւ Բաղըպ էֆէնտի, Տեֆթէրտար Պրուսայի նահանգին։

Պրուսայի նահանգին Տեֆթէրտար անուանեցաւ Խալիտ պէյ, նախկին Տեֆթէրտար Այտընի։

Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Զմիւռնիոյ մաքսային քննիչ Րիզա պէյի և Մաքսային վերատեսչութեան խորհրդականի օգնական ու մաքսային ժողովոյ անդամ Արիֆ էֆէնտիի։

Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան՝ Պուլկարիոյ օսմանեան գօմիսէրի ֆրանսերէնի քարտուղար Մինէճեան Օննիկ էֆէնտիի և Իւշքատ գաւառակի երեւելիներէն Իպրահիմ, Լուտֆի, Իսմայիլ ու Հիւսէյին էֆէնտիներու։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Լէֆգաֆի նախարարութեան հաշուակալութեան դիւանի քարտուղարներէն Րիֆաթ էֆէնտիի։

Րապիայի աստիճան՝ Բալու գաւառակի երեւելիներէն Իպրահիմ պէյի։

Խամիսէի աստիճան՝ Բալու գաւառակի երեւելիներէն Մկրտիչ էֆէնտիի։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Հռոմի Բօրթուկէզ դեսպան Տը Մասէտօն կոմսին և Ֆրանսայի գլխաւոր տնօրէն Պ. Ռընուառ Լէօփոլի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Այտընի նահանգին Տէֆթէրտար Բաղըպ էֆէնտիի և Ափրիկեան Տրիպոլսոյ ֆրանսական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Տէսմէրի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Հռոմի ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդին։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Փարիզի և Հռոմի յունածէս լատինադաւան Մէլքիդ հասարակութեան պետերուն։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Պրինտիզիի օսմանեան պատուակալ հիւպատոս Պ. Տիօնիսի և ֆրանսական Բաքէ շոգենաւային ընկերութեան տնօրէնին։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ շոգենաւային Մեսաժըրի ընկերութեան նաւապետներէն Պ. Պէռնարտի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Սամսոնի ռուսական հիւպատոսարանին քանչէլէր Պ. Զօսիցի։

Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Սթօքհօլմի ֆրանսական դեսպանին կնոջ։

Ի Բ. ԴՌՈՒՆ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր երէկի նստին մէջ զբաղեցաւ ներքին գործոց վերաբերեալ կարեւոր խնդիրներով, սակայն ո և է որոշում չտրուեցաւ։

Նախարարաց Խորհուրդէն յետոյ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն ու Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարը պահ մը խորհրդակցեցան ինչ ինչ խնդրոց վրայ։

— Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն, որ պաշտօն ունի քննել Պ. Էլի Լէօնի կողմէ ներկայացեալ ելմտական ծրագիրը, շաբաթ օրն եւս ի նիստ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՏԱՐԱՓՈԽԻԿ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

Ըստ տեղեկութեանց Ս[illegible]էրի, Բաղէշի նահանգին մէջ տարափոխիկ հիւանդութիւնք երեւան ելած են։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Հելլենական կառավարութիւնը Ս. Փրկչի պատուանշանին երկրորդ աստիճանը նուիրած է կրօնական գործոց [illegible] Թէվֆիք պէյի։

Նոյն պատուանշանի չորրորդ աստիճանը՝ վաճառական Տիմիթրի Բասբալի էֆէնտիի։

Սերպիական կառավարութիւնը Թաքօվօ պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրած է ապարանաց քննիչ Վարօբիսի էֆէնտիի։

Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանաց գործածութիւնը։

Է. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿ

«Լոսեան, Ռէնճեան և ընկերութեան» Ա[illegible] շոգենաւն ուրբաթ իրիկուն Պոլսոյ նաւահանգիստէն ճամբայ ելաւ դէպի Հօտէյտա ուր պիտոյքներ կը տանի Է. զօրաբանակին համար։

Մախսուսէի Ճէ[illegible] շոգենաւն եւս յորում կը գտնուին Է. զօրաբանակին համար ութ հարիւր զինուորներ և պիտոյքներ, այսօր ճամբայ կ'ելնէ Հօտէյտա երթալու համար։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Յունաց Ամեն. Տ. Նէօֆիտոս Պատրիարքը ուրբաթ օրը Էմիրկէն գնաց և այցելութիւն տուաւ Գարաթաղի գործակատար Պ. Պաքիչի։

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ Ի ՍԷԼԱՆԻԿ

Սէլանիկէն հասած հեռագրական տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ հինգշաբթի գիշեր Սէլանիկի Լանքազա գաւառակի շուկային մէջ Բանայօթ անուն նպարավաճառի մը խանութէն հրդեհ ծագեր և թէեւ ամեն ճիգ եղեր է հրդեհին ընթացքը կասեցնելու, սակայն նոյն պահուն փչող սաստիկ հովը ինչպէս նաեւ հրշէջ գործիներու պակասութիւնք եղած ճիգերն անկարելիութեան դատապարտեր են և հրդեհը վեց ժամ այրելով գիւղաքաղաքին շուկային մէջ գտնուած բոլոր վաճառատուններն ու խանութներն ինչպէս նաեւ կառավարական պաշտօնատունը, դատական ու թաղապետական պաշտօնատունք, ծխախոտի Րէժիի մթերանոցն և շատ մը բնակարաններ ու խաներ հրոյ ճարակ եղեր են։

Տեղւոյն կառավարական պաշտօնէից ջանիւք կառավարութեան վերաբերեալ բոլոր գրութիւնք ազատուելով ապահով տեղ մը դրուած են։ Վնասուց քանակութիւնը տակաւին յայտնի չէ, նոյնպէս չգիտցուիր թէ մարդու կորուստ պատահած է թէ ոչ։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՀԱՍՈՅԹՔ

Մայրաքաղաքիս մաքսատանց անցեալ մարտ ամսոյ հասոյթը 12,227 ոսկի աւելի եղած է բաղդատմամբ նախորդ տարւոյ նոյն ամսոյ հասոյթին։ Գաւառներու մաքսատանց նոյն ամսուան հասոյթն եւս աւելի եղած է։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՆԱԽՈՐԴ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Տրապիզոնի նախորդ կուսակալ Ալի պէյ երէկ մայրաքաղաքս եկաւ։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՅ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ՄԸ

Մարտ ամսոյ 22ին Տէրսիմի Գըզըլ Քիլիսէ գաւառակին մէջ Նուսուֆ անուն հարիւրքսանամեայ մարդ մը ծերութեան վշտալից վիճակէն ձանձրացած, անձնասպան եղեր է ինքզինքը չուանով մը կախելով։

ՈՍԿԵՂՋԻՒՐԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ծով. փաշա [illegible]ի ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի հետեւեալ տնօրինութեան վրայ, որ ժամանակէ մը հետէ ի գործ կը դրուի Ոսկեղջիւրի շոգենաւուց վարչութեան կողմէ և որ գանգատներու առիթ կուտայ։

Ճիպալիէն կամուրջ դացող ուղեւորները 40 փարայ կը վճարեն որուն կէսը պէտք է ետ տրուի կամուրջէն՝ տոմսակին կէսը ներկայացուելուն։ Արդ, կը պատահի որ ուղեւոր ոմանք, վափորէ շուտ ելնելու կամ ուրիշ ո և է գործի պատճառաւ շտապելով՝ նաւամատոյց եղած առեննին կը մոռնան 20 փարան ետ առնել կամուրջի տոմսակավաճառէն։ Ըստ որում կտրօններն արժէք չունին յաջորդ օրուան համար, հետեւապէս ուղեւորք կը կորսնցնեն իրենց ստակը։

Կը յուսացուի որ Ոսկեղջիւրի շոգենաւուց վարչութիւնը փոխել կամենայ այս կացութիւն, թէ՛ իր և թէ հասարակութեան շահուն համար։

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ԹՐԱՄՈՒԷՅԸ

Ի Գատըգիւղ թրամուէյ մը շինելու համար Սաֆվէթ պէյի և Շիրինեան էֆէնտիի կողմէ խնդրուած մենաշնորհին վերաբերեալ գրութիւնք, որք Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ մատուցուած էին Պետական Խորհրդոյ, այս անգամ Քաղաքապետութեան պիտի ղրկուին, անոր կարծիքն եւս առնուելու համար։

ԹՆԴԱՆՕԹԱՐԱՆ

Թնդանօթարանի վերատեսուչ Վսեմ. Զէքի փաշա որոշած է որ Թնդանօթարանի գործարանաց յատուկ նիւթերը, գործիներն և այլն, փոխանակ մայրաքաղաքիս մէջ գնուելու, յետ այսօրիկ ուղղակի եւրոպական գործարաններէ բերել տրուին։ Ն. Վսեմութիւն այդ գործարաններէն ցուցակներ բերել պիտի տայ, ցոյց տալով այդ նիւթերու եւ գործիներու տեսակն ու գինը։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Ապրիլ 23 թուականաւ Ներքին գործոց նախարարութեան ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սեբաստիոյ կուսակալ Մեհմետ պէյ՝ նահանգին Տէֆթէրտարը փոխանորդ կարգելով՝ ճամբայ ելեր է իւր իրաւասութեանը ենթարկեալ գաւառաց մէջ քննական պտոյտ մը կատարելու համար։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑ

Հոլանտացի Պ. Լուի Բոլաք, գործարանատէր կերպասուց, հարիւր ծրբար ամերիկեան կտաւ նուիրած է ի նպաստ Համազգային Անկելանոցին։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՔԱՐՏԷԶ
ՄԵԾ ԴԻՐՔՈՎ

Թարգմանեալ հռչակաւոր Բիէթերթի վերջին անգամ հրատարակած քարտէզն։ Կը ծախուի ի Պոլիս Սուլթան համամ թիւ 5 Ուզունեան էֆէնտիի թղթավաճառատոյը։

Լաթակալ ու վերնիով՝ պատէն կախուելու համար 80 ղրուշ, իսկ պարզը 45 ղրուշ։ 1—8

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 6 մայիս.—Վերջին տեղեկագրոց նայելով, գլխաւոր հրապարակներու վրայ և նաւահանգստաց մէջ ցորենի մթերքներն այնքան մեծաքանակ են որ ժողովրդեան պէտքը կատարելապէս կը գոհացնեն։ Բաց աստի, մեծաքանակ արտածելի ցորեն, ինչպէս նաեւ ալիւր կան։ Վարսակի և եգիպտացորենի արտածման արգելքին բարձումը իբր նշան մը կը նկատուի ամեն արգելքներուն ի մօտոյ և հետզհետէ բարձման։ Կը սպասուի որ մայիս 28ին ալիւրի և յուլիս 1ին հաճարի արտածումն արտօնուի, եթէ հնձոց յաջողութիւնը չփոխուի, բան մը որ չի վախցուիր։ Եգիպտացորենի արտածումն արտօնուեցաւ բովանդակ կայսրութեան մէջ։

ՓՈՑՏԱՄ, 6.—Արքայական գերդաստանին անդամոց և բազմաթիւ իշխանաց ներկայութեամբ տեղի ունեցաւ զինուորագրութիւնն գահաժառանգ իշխանին որ տասներորդ տարին ամբողջացուց։ Կայսրը՝ կայսրուհւոյն առջեւէն անցուց զունդն, ուր զինուորագրեցաւ գահաժառանգ-իշխանը։ Միջօրէէն ետք, պալատան մէջ մեծ հացկերոյթ տրուեցաւ, ուր Կայսրը գաւաթ պարպեց գահաժառանգին կենացը։

ՑԵԹԻՆԷ, 7.—Նախարարապետ Պ. Պոզօ Փեթրովիչ, բազմաթիւ հետեւորդներով Շքօտրա գնաց յայցելութիւն կուսակալին։

ՀՌՈՄ, 7.—Նախարարք առժամապէս պիտի մնան իրենց պաշտօններուն վրայ ընթացիկ գործերը վարելու համար։ Երեսփ. ժողովն անյայտ կերպով յետաձգուեցաւ։ Թագաւորը խորհրդակցեցաւ Երեսփ. ժողովոյ նախագահին հետ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀՌՈՄ, 8.—Վիեն. Սուլթանը իտալական կառավարութեան հաղորդեց իր հաւանութիւնն ի մասին Պ. տը Քոլլոպիանոյի դեսպան անուանման ի Կ. Պոլիս։

—Նախարարական տագնապին հետեւանօք, Թավէռնա կոմսը Պերլինի դեսպանութենէն հրաժարական տուաւ, որ ընդունուեցաւ։

—Թագաւորը խորհրդակցեցաւ Պ. Սարաքքոյի, Ճօլիթթիի և Կրիմալտիի հետ, այսօր պիտի խորհրդակցի Ներքին գործոց նախարար Պ. Նիքոթերայի հետ։ Պ. Ճօլիթթի խնդրեր է Պ. տի Ռուտինիէն պահել նախարարապետութիւնն՝ նոր նախարարութեան մէջ եւ Պ. Ռուտինի մերժեր է։

—Զրոյց կը շրջի այսօր ի մասին Պ. Ճօլիթթի-Սարաքքօ նախարարութեան մը կազմութեան։

ՎԻԷՆՆԱ, 8.—Կայսր բացաւ ելեկտրական և թատերական ցուցահանդէսն և մեծ գոհունակութիւն յայտնեց տեսնելով այս կարեւոր գործ գլուխ ելաւ, շնորհիւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և այլ պետութեանց գործակցութեան։ Ապա, Կայսրն ներկայացնել տուաւ մասնակցող պետութեանց ներկայացուցիչները, յետ որոյ սաւ այցելել ցուցահանդէսն, ուր երեք ժամ մնաց։

ՓԱՐԻԶ, 8.—Նախարարաց Խորհուրդը զբաղեցաւ նոր շինուելիք նաւերու և սպառազինելի նաւերու հիմնագիրով։ Որոշուեցաւ աւելցնել նաւային ելմտացոյցն 1892ին և յաւելուածական վարկ մը խնդրել։

ՑԵԹԻՆԷ, 8.—Ցեռնակորեան պատուիրակութիւնն հանդիսապէս ընդունուեցաւ ի Շքօտրա։ Ամեն կարգի ժողովուրդ ջերմագին ընդունելութիւն ըրաւ։

ՓԵՇԹ, 8.—Տեղական Ավարի, որ Տէպրէճինի մահուան պահեստի զինուորներ մը ապստամբելուն համար 10օրեայ խցարգելութեան դատապարտուած էր, այս օր մարտնեցաւ Երեսփոխան Պ. Հորվաթին, որ Երեսփ. ժողովոյ մէջ նախատած էր զինքը. Պ. Հորվաթ թեթեւ վէրք մը առաւ գլխէն։

ՖՈՒՌՆԻԷԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՀՌՈՄ, 8.—Իտալիոյ Թագաւորն ունկնդրութեան պիտի ընդունի Պ. [illegible]փին, նախարարութեան կազմութեան համար։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 27 Ապրիլ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		110 ¹/₄
» Բարիզի »		22 90

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գօ. [Միայց. Դ. Սէրի]		22 01 ¹/₄
Բորսայի մէջ	»	—
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	22
Կէս օրին	»	21 39
Թունփիլութը Օսմանիէ երէկ երեկոյ		82 30
» » ժամ 5ին		82 23

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	Սէրի	50 20
»	Բ. »	29
»	Գ. »	22

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Ռօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.		4 18
Քրետի Ժէնէրալ	»	»	7 32
Պանք տը Փօնս	»	»	4 30
Սօս. Շոնձ. է վալէօր	»	»	4 20
Ռէժի	»	»	15 37
Թրամուէյ	»	»	5 77 ¹/₂
Ռումէլիի երկաթուղի		Ֆր.	79 75
Բաժնեթուղթ Լավրիօնի Գ. Ն.			96

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 28
Անգլիական ոսկի	»	110 05
Մարք [Գերմանական ոսկի]	»	107
Իմբէրիալ	»	89 30
Քրիմից	»	51
Ռուսի թղթադրամ	»	8 55
Մեծ. արծաթ [տալր.]	»	108 04
Մանր արծաթ	»	101 10
Մեթալիք	»	98 30
Թաաֆիյէ	»	18
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՕՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 7 Մայիս

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	97 40
» » 4 ¹/₂ %	105 25
Օսմանեան Քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	20 15
» երկաթուղի	78 87
» Րէժիի բաժնեթուղթք	364 37
Պանք Օթօման	569 06
Սօսիէթէ Ժէնէրալ	—
Քրետի Լիոնէ	775
Իտալական Ռանթ 5 %	90 45
Սերիօրիթէ Թիւրք (1890)	426
Եգիպտական միացեալ	487 18
Օսմ. մաքս. ալ. երաշխ.	466 25
Օսմանիյէ (Օսմանեան Քոնսոլիտէ)	381 25
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 16 ¹/₄

ԼՈՆՏՐԱ, 7

Անգլ. Քոնսոլիտէ	97 50
Օսմ. » Սէրի Դ.	20 06
» » » Ա.	50 75
» » » Բ.	29 45
» » » Գ.	20 06
Փոխառութիւն 1877	—
Պանք Օթօման	12 06
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիյէ)	96 75
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	90 50
Տօմենիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	104 50
Ռուսական 1890	95 06
Անատոլուի երկաթուղի	20 ¹/₂

Գասապայի երկաթուղի	12
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 324
ՎԻԷՆՆԱ	7
Օսմանեան երկաթուղի	39 90
» Բէժիի բաժնեթուղթ	172 25
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 75
» Փարիզի »	47 60
ՊԵՐԼԻՆ	7
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 355
» Փարիզի »	80 85
Թուրք թղթադրամ	215 40
Օսմանեան երկաթուղի	79 66
Օսմ. քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	20
Օսմ. Բէժի	185

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵԱՆ

ՏՕՔԹ. ՎՈՒԼՔՈՎԻՉԻ ՍՊԱՆԻՉՔ

ՆԻՍՏ Դ.

ՇԱԲԱԹ 25 ԱՊՐԻԼ

Պուլկարական գործակատար հանգուցեալ Տօքթ. Վուլքովիչի սպանութեան գործին համար ամբաստանեալ անձանց չորրորդ դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ շաբաթ օրը Եղեռնադատ ատենին առջեւ, որուն կը նախագահէր Շէվգը պէյ։ Ընդհանուր դատախազը, ամբաստանելոց փաստաբանք և ամբաստանեալք կը գտնուէին իրենց յատուկ տեղերը։ Դատավարութիւնը սկսաւ ժամ 6½ին։

Հանգուցեալ Տօքթ. Վուլքովիչի աղջիկը՝ Տիկին Ալիս Վինարօֆ՝ որ Պուլկարիա կը գտնուի, իւր կողմէ փոխանորդ կարգած էր անգլիացի փաստաբան Պ. Էտվին Բիրսը ու ընկերը Կրէկուար Վիչէն էֆէնտին՝ անձնական իրաւանց պաշտպանութեան համար։ Ասոնք ցոյց տուին իրենց փոխանորդագիրն, որ ըստ օրինի վաւերացուած էր, ինչպէս նաեւ ուրիշ գիր մը, որով իրենց փոխանորդելոյն կողմէ տրուած արտօնութեան համաձայն, իրենց կողմէ փոխանորդ կարգած էին փաստաբան Պիւլպիւլեան Գէորգ էֆէնտին։

Ամբաստանելոց փաստաբաններէն Սուպհի պէյ յայտարարելէ յետոյ թէ նօտարը՝ միայն Տիկին Ալիս Վինարօֆի ստորագրութիւնը վաւերացուցած է եւ ոչ թէ ինքնութիւնն ու ժառանգորդ ըլլալը, ինչ որ կարեւոր է, խնդրեց որ դատարանն՝ այդ փոխանորդագրոյ ընդունելի ըլլալու կամ չըլլալու մասին որոշում մը տայ. Սարաճ Թորոս էֆէնտի եւս ըսաւ որ փոխանորդագիրն ըստ օրինի պատրաստուած չըլլալով կարելի չէր նկատողութեան առնուլ զայն։ Ընդհանուր դատախազ Խալիտ պէյ պատասխանեց թէ Տիկին Ալիս Վինարօֆի՝ փոխանորդագրոյն ներքեւ դրած ստորագրութիւնը պաշտօնապէս վաւերացուած ըլլալով, փոխանորդք իրաւունք ունին դատին մէջ մտնելու։ Պիւլպիւլեան Գէորգ էֆէնտի յարեց որ եթէ դատարանը հարկ տեսնէ ժառանգորդ ըլլալը վաւերացնող «հէօճէթ»ին, պիտի մատուցանեն զայն, սակայն իւր փոխանորդեալը ժառանգորդի հանգամանքն ունենալով, կարելի չէր իրմէ «հէօճէթ» պահանջել։

Նախագահին հրամանաւ կարդացուեցաւ գիր մը, որով կ'առարկուէր թէ Տօքթ. Վուլքովիչի քեռորդի Վասիլ էֆէնտի, ուրկից դատարանը տեղեկութիւններ առած էր առաջին դատավարութեան պահուն, չէր կրնար անձնական դատախազի հանգամանք ունենալ, հետեւաբար պէտք էր իբրեւ վկայ կոչելով լսել անոր վկայութիւնը։

Դատաւորք խորհրդակցութեան սենեակը քաշուեցան եւ այդ երկու կէտերու վրայ մէկ քառորդ ժամ խորհրդակցելէ յետոյ ատեան վերադարձան։ Նախագահը հաղորդեց դատարանին որոշումն, յայտարարելով որ, ըստ որում փոխանորդագիրը Նօտարին կողմէ վաւերացած էր, Տիկին Ալիս Վինարօֆ կընդունուէր իբրեւ անձնական դատախազ. իսկ Վասիլ էֆէնտի, որ հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ իբրեւ անձնական դատախազ կոչուած ու յայտարարութիւնները արձանագրուած էին, չէր կրնար իբրեւ վկայ ընդունուիլ, ըստ որում այդ պարագայ կերպիւ իւիք թշնամութիւն մը ցոյց տալ էր ամբաստանելոց դէմ։

Նախագահն յայտարարեց թէ դատավարութիւնը պիտի շարունակուէր։ Հետեւաբար վկայից ունկնդրութեան սկսելով, դատարան բերուեցաւ Ֆիլօրա Մարիօ անուն կին մը իբրեւ վկայ, որ Թուրքերէն չգիտնալով, ունկնդիրներէ մին՝ Տիմիտրի էֆէնտի անուն անձ մը, յետ երդման թարգմանի պաշտօն կատարեց։ Վկայն յայտարարեց թէ դէպքին գիշերը եւրոպական ժամ 7ին ոճիրը կատարուած տեղւոյն մօտը գտնուած իւր տան պատշգամը նստած պահուն, ձայն մը իմացեր և կարծելով որ հրդեհ կայ վախցեր է, յետոյ վազող մարդու մը ոտքի ձայնն իմացեր և տեսեր է որ նոյն պահուն մարդ մը կը փախչի, սակայն չգիտեր թէ ո՛ր կողմ գնացած է, Գասըմ Փաշայի՞ կողմը թէ Թաղապետական պաշտօնատան կողմը։ Վկայն յարեց թէ իւր տեղեկութիւնք այդչափ էին։

Ուրիշ վկայ մը՝ կահագործ Նիքօլի՝ ներս բերուեցաւ, և յետ երդման, յայտարարեց թէ դէպքին գիշերը եւրոպական ժամ 7ին, Մէրտիվէնլի փողոցի վարի կողմը գտնուած նպարավաճառի մը խանութը նստած պահուն մարդ մը տեսեր է որ դէպի Գասըմ Փաշա կը փախչէր. այդ միջոցին աղաղակ մը եւս լսեր է, սակայն կարծեր է թէ, Բարեկենդան ըլլալուն դիմակաւոր մը գնացած է այդ ձայնը՝ փախչող մարդը վախցնելու համար։ Կէս ժամ վերջը իմացեր է թէ Տօքթ. Վուլքովիչ վիրաւորուեր է։ Նիքօլի յարեց թէ փախչող մարդուն ձեւն ու հագուստը տեսած չէր, որովհետեւ լոյս մը չէր դրուած։

Անգլիական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Ֆասուէթ, որ հրաւիրուած էր իրմէ տեղեկութիւն առնուելու համար և կը գտնուէր դատարանի դիւանատունը, դատարան եկաւ ընկերակցութեամբ դեսպանատան թարգմաններէն Պ. Սթավրիտէսի, որ յետ երդման թարգմանի պաշտօն վարեց։ Պ. Ֆասուէթ, օրինական երդումը կատարելէ յետոյ, յայտարարեց թէ դէպքի գիշերը եւրոպական ժամ 6ին ոճիրը կատարուած տեղէն անցնելով իւր տունը գնացած, մինչեւ ժամ 7 լրագիր կարդացած և ժամ 7ը երկու վայրկեան անցած նորէն դուրս ելած էր։ Պ. Ֆասուէթ ըսաւ թէ Տօքթ. Վուլքովիչի տունէն՝ այսինքն պուլկարական գործակատարութեան պաշտօնատունէն մինչեւ իւր տունը եղած հեռաւորութեան մէջ, ուր վեց տուներ կը գտնուին, տեսեր է երկու մարդեր՝ մին երկայնահասակ, գիրուկ, ու գլխարկով, և միւսը՝ դատարանին մէջ ներկայ գտնուող ամբաստանեալ Խրիստօյի հասակով, գլուխը փէս դրած մարդ մը, որք վեր վար կը պտտին եղեր։ Պ. Ֆասուէթ ասոնց ընթացքէն կասկածեր և հետը գաւազան մը ունենալով հանդերձ վախցեր ու դիմացի մայթին վրայ անցեր է։ Այդ մարդերէ մին՝ երկայնահասակը, մօտը գտնուած աղբիւրի մը քովի պատին կրթներ է. մութ ըլլալով Պ. Ֆասուէթ չէ կրցեր ասոնց երեսը տեսնել, սակայն հաւանական կը գտնէ թէ ոճրագործն այդ երկայնահասակն եղած ըլլայ։ Նախագահին մէկ հարցմանը պատասխանելով՝ Պ. Ֆասուէթ ըսաւ թէ իր նկարագրած երկայնահասակ մարդը ամբաստանեալ Մէրճանի հասակին չափ էր։

Անգլիական ընդհանուր հիւպատոսի գաւասն Իզզէթ աղա, որ նոյնպէս կոչուած էր, դատարանը բերուելով, յետ երդման յայտարարեց թէ դէպքի գիշերը եւրոպական ժամ 7ին՝ ոճիրը գործուած տեղէն հիւպատոսին հետ անցնելու պահուն երկու մարդերու հանդիպեր է, սակայն մութ ըլլալով չէ կրցած որոշել անոնց ո՛վ ըլլալը։

Ասոնցմէ ետքը բերուեցաւ ուրիշ վկայ մը՝ Էլէնի անուն կին մը, որ յետ երդման ըսաւ թէ դէպքի գիշերը եւր. ժամ 7ին ոճիրը գործուած վայրէն անցած պահուն՝ ձեռքը գտնուած հովանոցը գետինն ինկեր և առնելու համար ծռած միջոցին մարդ մը անցեր է գլուխը փէսով և գորշագոյն բաճկոն հագած, յետոյ տեսեր է որ Տօքթ. Վուլքովիչ «ա՜հ» ըսելով գետինը ինկեր է, իսկ ինք իւր ճամբան շարունակեր է։

Վկաներէն մին՝ Թօմա՝ հայրենիքը գնացած ըլլալով, ընդհանուր դատախազին պահանջմամբ կարդացուեցաւ անոր արձանագրեալ յայտարարութիւնը զոր ըրած էր հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ։ Այդ ընթերցուածէն հասկցուեցաւ թէ Թօմա կը ճանչնար փախստական Նաումն ինչպէս նաեւ անոր եղբայրները՝ Նիքօլան ու Տէմչօն, թէ Նաում պուլկար փախստականներէն մին ըլլալով դատապարտուած էր, թէ Պօնէ անուն ընկեր մը եւս ունէր, որուն անունը նշանակուած է ձեռք անցուած նամակներուն մէջ և թէ այդ Պօնէ եւս դատապարտուած է ու փախստական կը թափառի։ Յետոյ Թօմա թէ՛ ասոնց և թէ՛ ուրիշներու անհատական կենաց վրայ տեղեկութիւններ կուտար։

Ասկից յետոյ, կարգը եկաւ մէկ քանի վկայից ունկնդրութեան, որք են Յուսէֆ, Հաճի Օսման, Մէհմէտ, Իլիա, Սիւլէյման, Մուսթաֆա, Ալի, Հիւսէյին, Արիֆ, Ահմէտ, Իլիա եւ Յուսէֆ, որք եկած էին։ Նախագահը՝ զանոնք բերելու համար հրաման տուած պահուն, ընդհանուր դատախազն ըսաւ թէ Մէրճանի յայտարարութեանց նայելով հարկ չկար լսել այդ վկաները և պահանջեց որոշում մը տալ Մաղլում աղայի նկատմամբ, որ եկած չէր։

Սարաճ Թորոս էֆէնտի ըսելէ յետոյ թէ իւր փոխանորդեալը՝ Մէրճան՝ յայտարարած էր որ նոյն դէպքի գիշերը Արթինի խանը գտնուած էր Իլիա անուն ուրիշ մարդու մը հետ, խնդրեց զանոնք եւս կոչել ճշմարտութիւնն երեւան հանելու համար։ Թորոս էֆէնտի խնդրեց միանգամայն բերել տալ բանտէն իւր փոխանորդելոյն բանտարկութեան նկատմամբ եղած արձանագրութիւնը, զի նախապէս ալ խնդրած եւ պատասխան ընդունած էր թէ նկատողութեան պիտի առնուի։

Դատաւորք այդ երեք կէտերու մասին որոշում մը տալու համար խորհրդակցութեանց սենեակը քաշուեցան և պահ մը յետոյ վերադառնալով, նախագահը դատարանին որոշումը հաղորդելով յայտարարեց թէ, վկայ Մաղլում աղայի հիւանդ ըլլալը թաղին իմամին կողմէ տեղեկագրուած ըլլալով, դատարանին համար այդ տեղեկագրութիւն վաւերական էր, հետեւաբար պիտի կարդացուէր անոր արձանագրեալ յայտարարութիւնը, զոր ըրած է հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ. գալով բանտէն արձանագրութիւնը բերել տալու խնդրոյն, այդ արձանագրութիւն պաշտօնական հանգամանք ունենալով հարկ չկար այդ մասին կրկին անգամ քննութիւն կատարել. իսկ գալով երրորդ կէտին, այդ մասին եւս նորէն քննութիւն կատարելու հարկ չկայ, որովհետեւ Մէրճան՝ նախնական քննութեանց ու հարցաքննութեանց պահուն տեղ մը ցոյց տուած էր ուր գտնուած ըլլայ դէպքի գիշերը, սակայն այդ տեղը գտնուողք հերքած են Մէրճանի յայտարարութիւնը։

Յետոյ դատարանը բերուեցաւ պուլկարական գործակալութեան առաջին քարտուղար Պ. Պրաքալօֆ, որ յետ երդման ըսաւ թէ դէպքին գիշերն ինք գործակալութեան պաշտօնատունը չէր գտնուեր և քլիւպը գնացած էր ընթրելու համար, թէ հոն ճաշած պահուն սպասաւոր մը գալով իրեն իմաց տուած էր թէ Տօքթ. Վուլքովիչ վիրաւորուեր է, որով անմիջապէս պաշտօնատուն գնացած էր ուր Տօքթ. Խորասանճեան էֆէնտի և Տօքթ. Փէշտիմալճեան փաշա իրմէ առաջ երթալով, վիրաւորելոյն քով կը գտնուէին։ Պ. Պրաքալօֆ ըսաւ նաեւ թէ Ոստիկանութեան Նախարար Վսեմ. Նազըմ պէյ գործակալութեան պաշտօնատունը գալով յանձնարարած էր իրեն՝ վիրաւորելոյն քով երթալ և հարցնել թէ ինչպէս վիրաւորուած էր և որո՛ւ կողմէ, թէ ինք Տօքթ. Վուլքովիչի քով թէեւ գացեր սակայն վիրաւորեալն զգացած ցաւերէն չէ կրցեր պատասխանել և թէ բժիշկներն, ըստ յայտարարութեան վիրաւորելոյն, ըսեր են թէ միջահասակ, սեւ պեխերով և գորշագոյն ու պատռտած հագուստ կրող երիտասարդ մը իւր ետեւէն երթալով դաշյոնով զարկեր և դաշյոնը մարմնոյն մէջ մնացեր է, թէ յետոյ ինք իւր ձեռօք դաշյո՛նը վէրքին մէջէն հանելով նետեր և ոճրագործին ով ըլլալուն մասին վիրաւորեալն ըսեր է թէ անպատճառ պուլկար փախստական մ'է։

Լսելու ուրիշ վկայ մնացած չըլլալով, կարդացուեցաւ Մաղլում աղայի արձանագրեալ յայտարարութիւնը, որուն համաձայն, ինչպէս ըսած էին դանակագործք, Մէրճան՝ Իպրահիմը տեսնելուն՝ առանց իրմէ բան մը հարցնելու «ես սրել չտուի» եւ այլն ըսած էր։

Նախագահը հարցուց Մէրճանի թէ ինչ պիտի պատասխանէր այս վկայութեանց։ Մէրճան ըսաւ թէ զինքը կը զրպարտէին և թէ մանաւանդ Տիմիթրիի կինն իւր ամուսինն ազատելու համար յետոյ յերիւրած յայտարարութիւններ ըրած էր։

Նախագահին հրամանաւ կարդացուեցաւ բժշկական այն տեղեկագրերն որք կը վերաբերին Տօքթ. Վուլքովիչի վիրաւորուելուն ու մեռնելուն։

Ընդհանուր դատախազին պահանջմամբ հարցուեցաւ Խրիսթօյի թէ ամեն իրիկուն ժամը քանի՞ն կը ճաշէ, ըստ որում ըսած էր թէ դէպքին գիշերը ժամ 3ին ճաշած էր։ Խրիսթօ պատասխանեց թէ ամեն գիշերուան պէս ժամ 2ին ճաշած էր, սակայն ուրբաթ իրիկուն ածիլելու համար շատ յաճախորդ գտնուելով ժամ 4ին ճաշած էր։

Նախագահը հարցուց երկու կողման թէ ամբաստանեալներուն հարցնելիք մը ունէի՞ն։ Ընդհանուր դատախազը յայտարարեց թէ Մէրճան դատավարութեան միջոցին ըսած ըլլալով որ իւր աչքերու հիւանդութեան պատճառաւ գիշերները չտեսներ, որով չկրնար տեղ մը երթալ, Ոստիկանութեան Նախարարութեան պաշտօնագիր մը ղրկուած էր տեղեկութիւն տալու Մէրճանին՝ բանտին մէջ ունեցած ընթացքին նկատմամբ ինչպէս նաեւ բժշկաց կողմէ քննութիւն մը կատարել անոր աչքերուն հիւանդութեանը վրայ։ Ընդհանուր դատախազը յարելէ յետոյ թէ այդ գրոյն պատասխանը եկած է յանձնեց զայն եւ պահանջեց որ կարդացուի։

Սարաճ Թորոս էֆէնտի ըսաւ թէ ընդհանուր դատախազք իրաւունք ունին քննութիւններ կատարելու, երբ գործը դատարանին եկած չէ, և անկից յետոյ դատարանին գիտութեամբը միայն կրնան քննութիւններ կատարել. հետեւաբար ընդհանուր դատախազին մատուցած այդ գիրը չկրնար պաշտօնական գրութիւն մը համարուիլ։

Ընդհանուր դատախազը պատասխանելով ըսաւ որ օրէնքը բնաւ չարգիլեր ընդհանուր դատախազները քննութիւններ կատարելէ, հետեւաբար այդ գիրը պաշտօնապէս գրուած եւ պաշտօնապէս պատասխանուած, ուստի եւ այդ պատասխանի ընթերցումն անհրաժեշտ է։ Ընդհանուր դատախազը ուզեց տեսնել օրինաց այն տրամադրութիւնն որ կարգիլէ զինքը քննութիւններ կատարելէ և յարեց թէ օրինական այդ կարգի տրամադրութիւն մը գոյութիւն չունի։

Սարաճ Թորոս էֆէնտի յայտարարեց թէ գործը դատարանին առջեւ ելնելէն յետոյ ընդհանուր դատախազք իրաւասութիւն չունին այսպէս իրենք իրենցմէ քննութիւն կատարել ու արդիւնքը դատարանին հաղորդել, թէ, ըստ օրինի, միայն Նախագահը իրաւունք ունի դատավարութեան պահուն քննութիւններ կատարել և թէ ընդհանուր դատախազք ու պաշտպան փաստաբանք արդարութեան առջեւ հաւասար են և եթէ տարբերութիւն մը կայ՝ այն ալ սա պարագայն է թէ ընդհանուր դատախազք կառավարութեան կողմէ ներկայ կը գտնուին հանրային իրաւունքները պաշտպանելու համար։

Ընդհանուր դատախազը պահանջելով որ այդ մասին որոշում մը տրուի, դատաւորք խորհրդակցութեանց սրահը քաշուեցան եւ պահ մը խորհրդակցելէ յետոյ վերադառնալով, նախագահը հաղորդեց տրուած որոշումն, այն էր թէ ամբաստանեալ Մէրճան անմիջապէս Ոստիկանութեան Դուռը պիտի ղրկուէր հոն աչքերը բժշկական քննութեան ենթարկուելու համար։

Դատաւորք կրկին անգամ խորհրդակցութեանց սենեակը քաշուեցան և նիստը կարճեցաւ առժամապէս։ Այդ միջոցին Մէրճան պաշտօնագրով մը Ոստիկանութեան Դուռը ղրկուեցաւ ուր բժշկական քննութեան մը ենթարկուելէ յետոյ կրկին անգամ դատարան բերուեցաւ և դատաւորք դատարանը գալով դատավարութիւնը շարունակուեցաւ։

Նախագահին հրամանաւ քարտուղարը կարդաց Ոստիկանութեան Դրան բժշկաց տեղեկագիրն, որ կը յայտարէր թէ Մէրճանի աչքերուն վրայ չտեսնելու ո և է նշան մը չէր նշմարուած։

Յաւարտ ընթերցման, Սարաճ Թորոս էֆէնտի ըսաւ թէ Ոստիկանութեան Դրան մէջ աչքի հիւանդութեան մասնագէտներ չգտնուելով, տեղեկագիրը բաւական չէ և թէ պէտք է բժշկական վարժարանը ղրկել։

Իսկ Ընդհանուր դատախազն այդ տեղեկագիրը բաւական համարեց։

Նախագահը հարցումներ ուղղեց Մէրճանի՝ իւր աչքերու տեսնելուն կամ չտեսնելուն վրայ եւ որ Մէրճան պատասխանեց թէ իւր աչքերուն համար Ոստիկանութեան Դրան մէջ բժշկական բաւարձակ քննութեան մը ենթարկուած չէր։

Դատաւորք խորհրդակցութեան սենեակը քաշուեցան և խորհրդակցութիւն մը կատարելէ յետոյ դատասրահ վերադարձան։ Նախագահն հաղորդեց դատարանի որոշումն, թէ այդ տեղեկագիրը պատրաստող բժիշկները պիտի հրաւիրուին բերանացի բացատրութիւններ առնլու համար։ Միանգամայն բանտի սպահաններէ մէկ քանին եւս պիտի բերուին բացատրութիւններ առնուելու համար։

Ժամ 10ին անցած ատեն Դ. դատավարութիւնն և շարունակութիւնը թողուեցաւ այսօրուան

* * *

ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Երկար ատեններէ ի վեր իմ բազմաթիւ բարեկամներու և ծանօթներու առաջարկութեանց վրայ՝ կը խորհէի փոքրիկ աշխատութեան մը ձեռնարկել վարժարանաց և ժողովրդեան մէկ պակասն մասամբ լրացնելու համար, սակայն միւս կողմէ նկատելով ձեռնարկելիք գործոյս զանազան տեսակէտներով ունեցած դժուարութիւններն, կը յուսահատէի, սակայն այն իղձը զոր կը տածէի ես ալ իմ սրտիս մէջ վերջապէս յուսադրել տուին ինձ ձեռնամուխ լինել այնպիսի գործոյ մը որ ոչ միայն վարժարանաց մասամբ պէտքը լրացուցած ըլլայ, այլ նոյն իսկ ժողովրդեան ամէն դասուն կիսով չափ ծառայած ըլլայ, և ահա ազգին կը նուիրեմ այսօր գեղագրութեան մը հաւաքածոյն, հայերէն և գաղղիերէն, որ թէ եւ իր տեսակին մէջ համառօտ, սակայն վստահ եմ որ թէ ուսանողաց, թէ մասնաւոր արուեստաւորաց և թէ համայն ընտանեաց կարեւոր ծառայութիւն մը պիտի մատուցանէ՝ ազատելով զայնս զանազան դժուարութիւններէ որք տեղի կ'ունենան շատ պարագաներու մէջ։

Գեղագրութիւնս, ամփոփուած է 38 մեծադիր երեսներու մէջ, արդիւնք ութամսեայ տարապայման աշխատութեան, դժուարին՝ իւր նոր ձեւերով, դժուարին՝ իւր բազմաճիւղ փորագրութիւններովը և կրկնակի դժուարին զայն օրինաւորապէս ի լոյս ածելու և մաքուր տպագրելու աշխատութիւններով։

Իմ բազմազբաղ վիճակիս հետ բաղդատելով իրաւամբ անկարելութիւն մ'էր զայն տեսնել այսօր հանուած ի հրապարակ, սակայն գեղարուեստին սիրովը վառուած, արուեստասէր ազգայնոց բարոյական եւ նիւթական աջակցութիւններէ քաջալերուած, ամէն տեսակ դժուարութիւններու յաղթահարելով, այսօր բաղդաւոր ու երջանիկ կը համարիմ զանձս որ կրցայ վերջապէս նուիրել ազգին եւ սիրեցեալ աշակերտացս, մեծագոյն պակասին փոքրիկ մէկ մասն լրացնող հաւաքածոյ մը։

Այս առաջին գործոյս մէջ իրաւամբ թերութիւնք սպրդած են, սակայն պէտք է գիտնալ որ բոլորովին իմ կամքէ անկախ պատճառներէ տեղի տրուած են, որուն համար այսօրուընէ կը խոստանամք որ իբրեւ փորձառու ոք պիտի չկրկնեմք զայնս մեր ապագայ ձեռնարկութեանց մէջ և որոց համար արուեստասիրաց ներողութիւնը կը խնդրեմք։

Գեղագրութեանս հաւաքածոյն ի սկզբան պիտի ծառայէր միմիայն ընտանեաց եւ կարգ մը արուեստաւորաց. այսպէս մտադրած էի այն բանին համար, որ կենացս մէջ չեմ յիշեր բնաւ օր մը որ առանց խնդրանքի մը ազատէի, թերեւս չհաւատան բանիս. օր մը ննջեցելոյ մը տունը կը գտնուէի. հոն անգամ խնդրեցին որ վայրկենապէս նշանագիր մը շինեմ։ Ուստի, միանգամ ընդ միշտ այս ձանձրացուցիչ վիճակէն ազատելու համար որոշած էի այդ ճիւղին միայն ձեռնարկել, սակայն միւս կողմանէ նկատելով թէ գլխաւոր մաս մը կայ ուսանողաց յատուկ, որք վարժարանները թողելէ վերջն իսկ գրի օրինակներ կը խնդրէին, անոր կարեւորութիւնն իրապէս տեսնելով ի հրապարակի, հետեւաբար որոշեցի այդ մասն ալ աւելցնել օգտակար և ազգօգուտ ծառայութիւն մը ըրած ըլլալու մխիթարութեամբ որոց մէջ տեսնուեցան արուեստաւորին իւր արուեստին մէջ ունեցած թերութիւններն. այս առթիւ պատեհ առիթ կը համարիմք ազդ առնել նաեւ թէ, այսօրուընէ պատրաստ եմք այն պարզ գրերու մէկ տողին փորագրութեան մէկ օսմ. ոսկի վճարել եթէ կարենան իմ գրչէն սպրդած գրերն նոյնութեամբ փորագրել, զի իմ մասիս, կենաց և մահու խնդիր մ'ն է ապագայի մէջ նոր գործերու ձեռնարկութեանցս համար։

Գեղագրութեանս Ա. մասը կը կազմէ սկզբունք պարզ գրի. պարզ գիր, գլխագիր, նրբագիր, բոլորագիր և գոթաձեւ հայերէն եւ գաղղիերէն։

Բ. Մասն՝ քանդակի ճիւղին նուիրած եմք զանազան ձեւերու տակ, նոյնպէս հայ. գաղղիերէն որք շատ մը պէտքեր պիտի գոհացնեն։

Գ. Մասով Պրօֆիլի ճիւղն ցոյց տուած եմք առանձին այբուբեններով և տարբեր ձեւերով որք անհրաժեշտ են ամէն տեսակ ճերմակեղէնաց և զանազան կտաւեղինաց համար. եւ ասոնց յաջորդած են զոյգ գիրերու երկար շարք մը որ մինչ կը պակսէր ի մեզ։ Չմոռնամք ըսելու թէ այս միացած գիրեր կատարելագործեալ տեսնելու համար բազմաթիւ միացեալ գրեր պէտք էր շինել այբուբենն 38 անգամ անդրադառնալով, որով կարելի կըլլար այն ատեն անուն մը դուրս չթողուլ, սակայն ընթերցողն անշուշտ պիտի իրաւունք տայ մեզ եթէ միանգամ խորհի թէ այդչափ միացեալ գիրեր յօրինելու համար ո՛րչափ ժամանակի, որչափ տաժանելի աշխատութեանց և որչափ ծախքերու կը կարօտի, ասով հանդերձ հրապարակեալ տետրակով քանի մը հարիւր անձանց անուններ միացած տեսնելու չափ զոյգ գիրեր շինած եմք յորոց հաւասարապէս ամէն ոք պիտի կարենայ ըստ կարելւոյն օգուտ քաղել։

Դ. Մասով ցոյց տուած եմք գեղագրութեան այն մասն որ զարդագիրներու ճիւղին կը վերաբերի, ինչպէս նաեւ կը ծառայէ վաճառատանց վերտառութիւններն գրող անձանց որով այլ եւս ի հարկէ չեն խեղաթիւրեր հայերէն գրերու ձեւերն, որպէս յաճախ կը տեսնուի զանազան այս կարգի արուեստաւորաց վրձնին տակ, արուեստաւորը ցոյց տրուած կմախքներն իբրեւ հիմ ունենալով, յաջորդ երեսի ձեւերով կրնայ կազմակերպել զայն իւր ընտրած գոյներով, և առանց այլայլելու գրին ձեւերն, արտադրել կանոնաւոր և ձեւաւոր բառեր։

Գեղագրութեանս հինգերորդ մասն կը կազմէ զանազան մետաղներու վրայ փորագրելի գիրերու ձեւեր ամբողջովին միացեալ և ի հարկին զայնս պզտիկցնելով պատրաստել նամակաթղթի վերտառութիւններ հայերէն և գաղղիերէն, որոնցմէ պիտի օգտուին գլխաւորաբար կարգ մը արուեստաւորք որք նոյն իսկ իմ աշխատութեանցս օրերուն մէջ թախանձանօք կը խնդրէին ունենալ մէկ մէկ օրինակ։

Հաւաքածոյիս վեցերորդ մասն կը կազմէ իգական սեռի ամէն անուն հայերէն եւ գաղղիերէն. փոխան սկզբնատառի, անունն ամբողջովին գրուած և զանազան տեսակ ծաղկեփունջերով շրջապատուած է, որք հանապազ կը խնդրուէին ինձմէ, ազնիւ տեսակէ թաշկինակներու, ճերմակեղէններու համար, որոնցմէ պիտի օգտուին համայն հայ և օտարազգի ընտանիք ումանք. կ'արժէ ըսել թէ, որ եւ իցէ ոք, ցոյց տրուած ծաղկեփունջերով մէկ մի անունին ցարդ կը վճարէր 10 ղրուշի գումար մը, եւ մեք այսօր նոյնին հաւաքածոյն կը նուիրեմք 20 ղրուշի չնչին գումարով մը հակառակ [illegible] մեծամեծ ծախուց։

Մեր այս հրատարակած գեղագրութեան պարունակութեան վրայ այնչափ խօսելէ վերջը կուգամ հրապարակաւ իմ ամենէն աւելի նուիրական պարտաւորութիւնս կատարել յայտնելով իմ ջերմ շնորհակալութիւններ եւ երախտագիտութեանս խորին հաւաստիքն առ Ազգ. Կեդրոնական վարժարանի Պատ. Խնամակալութիւնն, որք իրենց բնածին կրթասէր ոգւով նախապէս ձեռնտու եղան գործոյս և պատուեցին զիս իրենց պատուաբեր վստահութեամբ որոյ յիշատակն անմոռանալի պիտի ըլլայ իմ սրտիս մէջ յաւիտեան, և եթէ ազգն իմ այս փոքրիկ ծառայութիւն գնահատելով օգտակար համարի զայն, պէտք է գիտնալ որ կը պարտի նոյն Պատուարժան Խնամակալութեան շնորհաց, իրենց այս վսեմ զգացմանց համար։

Այսպէս, կարեւոր պէտք մը մասամբ լրացուցած ըլլալու բարեբաղդութիւնն ունենալով, կը սիրեմ յուսալ թէ ազգն եւս մեր ակամայ թերութեանց ներողամիտ գտնուելով պիտի հաճի քաջալերել զմեզ մեր այս ծանր ձեռնարկութեան մէջ, որպէս զի բոլորովին նուիրելով զմեզ գեղարուեստի այս ճիւղին, ի մօտոյ կարող ըլլամք նորանոր գործերով փայլեցնել մեր այս անձուկ ասպարէզ։

Խ. Ս. ԹԱՀԹԱՃԵԱՆ
Ուսուցիչ գեղագրութեան

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը հրատարակէ ի նպաստ Ս. Փրկչի Ազգային հիւանդանոցի Նիկոմիդիոյ վիճակին գիւղօրէից մէջ եղած հանգանակութեան մասնակցող բարեպաշտ նուիրատուաց անուանքը՝

Ի Եալը Օվա

Սողոմոն Սէֆէրեան ընթացիկ դրամ, 40, Գ. Մ. Նապաստակճեան 30, Ղազարոս Գ. Պէյազեան 20, Բարեխէր ոմն 10,

Ի Մեծ-Նոր-գիւղ Բաղզօրու

Տ. Վաղինակ Ծ. վարդապետ Կ. Սիսակեան 95, Գրիգոր Մ. Յարութիւն Բաքըճեան 95, Մարգար Շարապխանեան 95, Տօքթ. Մ. Ժամկոչեան 60, Գրիգոր Սիմէօնեան 56, 47½ական ղրուշ նուիրող տէարք՝ Թորոս Խափանեան Նապաստակճեան, Մ. Համբարձում Մ. Նապաստակճեան, Յովհաննէս Շարապխանեան, Ս. Կ., Մ. Մկրտիչ Նիկողոսեան, Եղբարք Պէտիկեան, Ս. Եկեղեցւոյ մէջ շրջագայեալ պնակաց հասոյթ 42½, Մկրտիչ Ղուկասեան 30½, Հայրապետ Իզմիրլեան 25, 20ական ղրուշ նուիրող տէարք՝ Կարապետ Շարապխանեան, Մարտիրոս Մարտիկեան, Պատուական Տէմիրճեան, Ղուկաս Ղազարեան, Մարտիրոս Նապաստակճեան, Նազարէթ Էգէկիլէեան, Միրոն Կարապետեան, Մկրտիչ Ջանաքճեան, Թորոս Ցոփանեան, Տօքթ. Ֆէրմանեան 10, Դեղագործ Եղիա Թէրզեան 10, Աբրահամ Գայաճըլեան 10։

Գումար 1094

Ի Դիմաց հոգաբարձութեան
Ազգ. հիւանդանոցի

Ատենապետ	Ատենադպիր
Ա. ԽՈՐԱՍԱՆՃԵԱՆ	Ս. Ա. ԹԱՇՃԵԱՆ

ԼԱՆՕԼԻՆ
ԲՐԷՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ
ԼԱՆՕԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ այրուածոց կեղեքուածներու։
ԳԵՐԱԶԱՆՑ մորթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մորթին, և գոյնի պահպանման։
ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ մորթի հիւանդութեանց և ընդդէմ արիւներթութեանց։

Կը վաճառուի ամեն դեղարաններու եւ դեղօրէից ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ։

Գործակալ եւ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս
Մ. Ս. ՖՐԻՕՅԼԻՒ
Կալաթա, Մերթէպանի փողոց, Գրնաճեան խան։

ԴԻՒՐԻՆ ՄԻՋՈՑ

Պատիւ ունիմք ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ գրասենեակ մի հիմնած լինելով, պատրաստ եմք, նպաստաւոր պայմաններով, ընտանեաց, վաճառատանց, վարժարանաց և մասնաւորաց համար ներկայացնել դաստիարակներ, վարժուհիներ, կառավարիչներ, հաշուագէտներ, գրագիրներ, վաճառականական գործակատարներ, կառապաններ, ձիապահներ, մատակարարներ, հաւաքիչներ, սպասաւորներ եւ սպասուհիներ, ստնտուներ, խոհարարներ (այր թէ կին) պարտիզպաններ, պարի և երաժշտութեան ուսուցիչներ և ուսուցչուհիներ, մինչեւ իսկ շինութեանց գործաւորներ ամէնն եւս բարի վարուց և ուղղութեան վկայագրով և երաշխաւորութեամբ։ Նոյնպէս անոնք որ կը կամին այս պաշտօններէն մին ստանձնել թող հաճին Կ. Պոլիս Պահճէ գաբու [illegible] էֆ. Բալօա խան թիւ 18 սենեակը ներկայանալ։

Փափագողք կրնան դիմել ըստ Թրքաց առաւօտեան ժամն 4էն 6, յետ միջօրէի 7էն 10։

4—10 ԶԱՐԵՀ ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍԳՈՏԻ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Եէշիլքէօյ, Կ. Պոլիս, 3 գեկտ. 188[illegible]

Պարոնայք Սգոտ և Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գերբովս կարող չեմ փորձել զինք, այլ համաձայն ուրիշներու փորձերուն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն, իր այդ վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով, և մարսուելով, կը [illegible] պատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հաստատած է, մանաւանդ [illegible] յաջող պատրաստութեան մէջ։

ՏՐ. Ս. Ս. ՄԿՐՈՅԵԱՆ Փ. ԱՃԱ
Բժիշկ Վ. Հ. Սուլթանին

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի շահանէ իչուն ալընաճագ եաղ սէպզէսի իլէ Փրէաքլիք ըսպարմաչէլմ մօմը վէ էչեայի մուգթաճի վէ միւթէնէվվի նալ մըխընը մինագասայա պաշլանաճաղընտան թալիպ օլանլարըն բազար վէ չարշէնպիհ կիւնլէրի Խազինէի ճելիլէյի միւշարիւլէյհատ մուլամալարը իլան օլունուր։

21 Նիսան 307 3—3

ՄԱԶԱՏ ԻԼԱՆԼԱՐԸ

Լագդըլէէտէքի ասաքիրը շահանէնին միճամուէրնա կէօրէ 308 սէնէսի մահըս իպթիտասընտան իթիպարէն 1 սէնէլիք օլարագ մինագասաեա վազ օլունաճագ օլան էրզագըն պուրաճա իթասընա թալիպ օլանլարըն Թարիխը իլանտէն իթիպարէն 1 հաֆթաեա գատար մազամ վալայի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 35 1—3

Պէյօղլունտա Կալաթա Սէրայը համամընըն իճարէ վիրիլէճէկի տէֆաաթէ իլան օլունմուշըտըր. պու քէրրէ չէհրի 50 ատէտ օսմանլը լիրասընա թալիպի զուհուր իթտիկինտէն վէ նիսանըն նիհայէթինտէ գարարը գաթիի վիրիլէճէկինտէն զիւհէթէ թալիպ օլանլարըն միւտտէթը մէզքիւրէ զարֆընտա մազամը վալայի Սէրասքէրի մուհասէպաթ տայիրէսի չիւպէյի մախսուսասինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր.

Նօ. 36 1—3

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարը իչուն իթթիխազ օլունաճագ նիւմունէսինէ թէվֆիգէն միւպայեասը իճապ իտէն 60,000 թօփ 8 կիրահ արզընտա տօն վէ կէօմլէք վէ աստարըզ ամէրիգան պէզինին իթասընա թալիպ օլանլարըն մազամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 37 1—3

Պէզ Փապրիգայի հիւմաեունը իչուն տայիրէտէ մահֆուզ նիւմունէսինէ վէ չէրաիթը մուգարրէրէսինէ թէվֆիգէն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մէվգըյի մինագասայա գօնուլան 60,000 գըյէյի ճէտիտ Ատանա բամուգ պէզինին պէհէր գըյէյի ճէտիտի 4½ ղուրուշա թալիպի զուհուր էտէրէք օլուպ մահըը րումինին 4ինճի բազար իրթէսի կիւնինէ գատար պէհէր կին մինագասայը իճրա օլունաճագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ իրթէսի կիւնի 100տէ 5 թէնզիլինէ թալիպ օլանլարըն մազամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 38 1—3

Միւպայեա օլունաճագը էվվէլճէ իլան գըլընան 500 գըյէ գանվէնին պէհէր գըյէսի 11½ ղուրուշա թալիպի զուհուր էտէրէք օլուպ նիսանը րումինին 29ընճը չարշանպահ կիւնի գարարը գաթիի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնի 100տէ 5 թէնզիլի գապուլ օլունաճագը ճիհէթիլէ իթասընա թալիպ օլանլարը մազամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

Նօ. 39 1—3

Ինշաաթը ասքէրիյէ իչուն մուխթէլիֆ նումէրօտա 150 ֆուչը գարֆիցա տէֆաթէն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մինագասայա գօնուլարագ նիսանըն 26ընճը բազար կիւնի գարարը գաթիի փէրտասի 100տէ 5 թէնզիլաթը մուգարրէր օլտուղընտան թալիպ օլանլարըն ինշաաթը ասքէրիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 31 2—3

Ասաքիրը շահանէ ալայ վէ թապուրլարը իլէ պիլճիւմլէ ասքէրի խասթէխանէլէրի իչուն լիւզումը օլուպ միւպայեա օլունաճագ օլան էճզայի թըպպիյէ վէ պայթարիյէնին իթասընա թալիպ օլան վէ ճինս վէ նէվինի միւշիր օլպապտէքի տէֆթէր իլէ չարթնամէսինի կէօրմէք խաթէէնլէրին իչուն նիսանը րումինին նիհայէթինէ գատար հէր կիւն մազամը վալայի Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 32 2—3

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարը իչուն իթթիխազ օլունան նիւմունէսինէ թէվֆիգէն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մէվգըյի մինագասայա գօնուլան ճէտիտ 300,000 արշունտան 5000 արշունա գատար լաճիվէրտ ինկիլթէրա նէֆէր չուգասընըն իթասընա թալիպ օլանլարըն մազամը վալայի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 33 2—3

Իտարէյի մէրքէզիյէ իչուն միւպայեա օլունաճագ օլան 120,000 քիլէ ճէտիտ պուղտայ իլէ 5,000,000 գըյէ արբանըն իթասընա թալիպ օլան վէ չէրայիթինի անլամագ իսթէյէնլէրին իչուն նիսանը րումինին 29ընճը կիւնինէ գատար հէր կիւն մազամը վալայի Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 34 2—3

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և հնարաւոր դրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 11

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մեծագոյն դիւրութեամբ ապահովագրելոց, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍԱՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերց Թիւ 11։ և 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

Ա. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք	8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1890	»	6,465,860
Տարեկան հասոյթ » »	»	14,135,925

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՐԱՆՔՖՕՌԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ Ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անմնիատիս խան. 12, 13, 14 16

ԼԱՆՔԱՇԱՅՐ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ՄԱՆՉԷՍԴԸՐ
Հիմնեալ 1852 ին

Դրամագլուխ	Անգղ. Ոս.	3,000,000
90 դկ. 31ին աւանդ տրուած գմ.		1,658,078
1890 դեկ. 31ին պահեստ		1,255,838
Հասոյթ 1890 ին		826,091

Այս ընկերութիւնը ընդդէմ հրդեհի կ'ապահովէ ամէն տեսակ շէնք, կահ, ապրանք, ի Պոլիս և ի շրջակայքն, ինչպէս և նաւերու նաւահանգստին մէջ.

Վնասի ատեն արագ և խղճամիտ վճարում։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ գործակալութիւնն ընկերութեան, 1 և 2 Իզզէթ փաշա խան, Ղալաթիա։

Գործակալ ՌԻՉԱՐՏ Մ. ՊՈՆՏ
Ներկայացուցիչ
ՊՈՆՏ, ՍԷԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.

SIROP DE RAIFORT IODÉ
DE GRIMAULT & Cie

Pharmaciens à Paris

Բարիզտէ մուքիմ էճզաճը Կրիմօյ վէ գումբանեասընըն Սիրօ տը Րէֆօր իօտէ նամ շուրուպու.

Եիկիրմի սէնէտէն պէրու, չօճուգլարա մախսուս խասթալըգլար իչին, Մօրինա Պալըգ Եաղը, վէ պօրպօլիթի տէֆ իտէր շուրուպ եէրինէ, իշպու շուրուպ վիրիլիր, բիւթիւն մուհասսէնաթը կէօրիւլմիւշ տիւր։

Պօղազըտա չըգան ուրլարըն Թըզանմասընա, վէ իւֆլիւնէթըլէնմէսինէ, վէ խըրըլթըլարըն, վէ տէրի, վէ պաշ, վէ եիւզիւն տիւշիւրը վիրմէսինէ գարշը, ալէա պիր իլաճ օլտուղու կիպի, իշտահըտա աչար, սինիրէ գուվվէթ վիրիր, բէնզի ալըր, վէ վիճուտ կէվշէքլիկինի տէֆ իտէր, վէ չօճուգլարա քէնտի թապիի գուվվէթ վէ չէնմէքլիքլիկինի վիրիր։

Պու մուալիճէ մէմէտէքի չօճուգլարըն վիճուտլարընտէ հուսուլէ կէլիր, վէ «Գրուբ տը լէ» թէսմիյէ օլունան իլլէթ իչին չիֆալը տըր։ վէ գանը թեմիզլէյիճի տիր։

Սաթըլըր պիւյիւք էճզախանէլէրտէ։

Բարիզտէ վիլիէն սօգաղընտա 8 նումէրօլու մաղազատա վէ սայիր մէշհուր էճզահանէլէրտէ պուլունուր. C

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Եպէրտէէն-Աւէլէյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջև

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և Ընկ.

Անուանք	Թոնիլ.	Անուանք	Թոնիլ.	Անուանք	Թոնիլ.
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալերմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանթէր	1700
Աբօլլօ	5500	Կիթանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօթ	1800	Բօլօ	1000
Արիօստօ	3000	Կրանատօ	2200	Բուէպլօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պօրօտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրաւօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Հ..մպըր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիպսօ	2500	Ժիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանտրինկամ	8200
Գաթօ	2000	Քօլօրատօ	4200	Սաֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօմօ	2200	Սիրիօ	2000
Ձիքալօ	5000	Լէօ	2000	Սորէնտօ	4300
Գիլօ	3500	Լէփանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գոլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թասսօ	1200
Տէգօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլօսա	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրքուաթօ	900
Տաւրօ	4800	Մարթէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տօրատօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էմանուէլ	2600	Մուրիլլօ	3100	Վէնօ	3600
Էլտորատօ	3000	Նիրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆթօնկ	200
Էրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Զէֆիրօ	200
Ֆալքօն	800	Օփօրթօ	4500	Զէրօ	140
Ֆարօ	700	Օթթօ	2000	Մօզէլթօ	120

Էճիբշըն Մոնարք	8000
Բէրշըն Մոնարք	8000
Լըտիըն Մոնարք	8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՑՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

7

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՌԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ
ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽԻ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ
ԴԵՐԱՋԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԷՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիտ Գառպօնիքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ՆԻ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։

Լ'ԷՔՕՆՕՄԻ ԷՆԹԷՌՆԱՍԻՕՆԱԼ

L'ECONOMIE INTERNATIONALE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ապահովագրական փոխադարձ ընկերութիւն վամն վերակազմութեան դրամագլխոյ

Հաստատեալ Գաղղիոյ Հանրապետութեան 1868 յունվար 22 հրամանագրոյն համեմատ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ

Ամեն ոք գիտէ խնայողութեան կարեւորութիւնը, բայց շատ անգամ դժուարանալով մեր խնայած և աւելցուցած ստակներն ընդունող յատուկ հաստատութիւններ կը կորսնցնենք դրամագլուխ մը կազմելու առիթն և հազար ու մէկ պատճառներ գտնելով՝ մեր խնայածստակներն յումպէտս կը վատնենք։

Փոքր գումարներով դրամագլուխ մը կազմելն ալ դժուարին և գրեթէ անկարելի է, եթէ այսպիսի ընկերութեան մը հետ մասնաւոր կապակցութիւն մի չունենանք։

Ահաւասիկ «Լ'Էքօնօմի Էնթէռնասիօնալ» ընկերութիւնն որուն փոքր գումարներ, այսինքն ամիսը հինգ, տասը եւն վճարելով, ապագային մեր ձեռքը կ'ունենանք համեստ դրամագլուխ մը։

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ 265

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզող և բաժանորդագրուիլ փափաքողները կը հրաւիրուին դիմել ի Սիրքեճի, հանրային պարտուց պաշտօնատան դիմացը, Կիւլպէնկեան խան, Թիւ 26-27. ընդհանուր տնօրէն Բ. ՇԷՀԻՐԼԵԱՆԻ կամ ընդհանուր քննիչ ԱՆԻՔՍՏՈՍ ԱՀԱՐՕՆԵԱՆԻ.

PHOSPHATE DE FER
DE LERAS

Docteur ès-Sciences, Pharmacien
à PARIS

Այս դեղը, որ թանձրացած երկաթեայ հանքային ջրի մը կը նմանի և որ երկաթեայ դեղերուն մէջ միակն է արեան կլօրակներուն գրեթէ բաղադրութիւնը ունեցող, արեան և ոսկրներու նորոգիչ և ոյժ տուող է. Երբէք պնդութիւն չի տար, ստամոքսը չի յոգնեցներ և ակռաները չի սեւցներ. մեծ յաջողութեամբ կը գործածուի ստամոքսի ցաւերու, գունատութեան, արեան նուազման և ամէն և ամէն տկարութեանց համար որոնց ենթակայ են կանայք, դեռահաս օրիորդներ և տղայք, երբ գունատ, անարիւն և ախորժակէ զուրկ են.

Կը գտնուի 'ի Փարիզ, վիվիէն փողոց 8, Կրիմօլ և ընկ. և կամ ամէն գլխաւոր դեղարաններու մէջ. C

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!

Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS

Les *Papiers*, les *Poudres*, les *Cigarettes*, à base de **narcotiques**, calment **momentanément** vos *souffrances épouvantables*, mais vous tuent *sûrement*.

ASTHMATIQUES!

Le SEUL CURATIF de l'ASTHME,
Le SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est la

LIQUEUR DE L'ÉTOILE

du Chimiste Lastes, perfectionnée et préparée par Mario LECHAUX, Phⁿ-Chⁱᵉ, 164, r. Ste-Catherine, BORDEAUX

Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements sur la *médication* et de nombreuses attestations de son efficacité, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent.

DÉTAIL : Dans toutes les bonnes Pharmacies.

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլէ և Միջերկրական Ծովու միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնիլ.	Անուանք	Թոնիլ.
Քանտահար	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէրօ	4000	Օսսիրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէֆթիս	3000
Սէսօստրիս	3250	Բէրա	3000
Թիպր	3250	Լոգսօր	800
Մակետա	3250	Օլիմփօս	800
Մարեօթիս	3250	Սէթօլ	700

Սէսօստրիս շոգենաւը ամսոյս 28ին Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և Ընկ.
14 31. Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որք շաբաթը երկու անգամ կը բանին Լիվըրբուլէ և Սեւ-ծովու միջև

Անուանք	Թոնիլ.	Անուանք	Թոնիլ.
Ումբրիա	7718	Գադալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	3574
Աուրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Ալկօ	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարակոզա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սքիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէբբօ	2143	Բրինթանիա	899
Քէտար	1876	Մորոգգօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Ալէբբօ շոգենաւը, Նաւապետ Սմիթ, Լիվըրբուլէն աստ կը հասնի դէպի ամսոյս 23ին։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակալ,
Thomas C. Joly
Ալեքսիատիս խան. Թիւ 11
Ղալաթիա

17

ՌՈՅԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻՒՌԱՆՍ ՔՕՌՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720 ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի	4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	»	35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և ժամանակ առանց որ եւ իցէ ԶԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Պահճէ Գաբու, Մէյտանճըք սոքաք, Ուիթալ խան.

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՃԱՌԱԿ)
ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԺԻՒՏ ԻՒՂ
Իփոֆոսֆիթ տը շօվ և սուտյօմ
Պատրաստեալ Ճարտ. ՍԳՈԴԻ և ԲՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք.

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորուի ձկան իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղճմութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, անուշ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՐՄԸՆ ԵՒ ՀԻՐԵԱԼ 212

COMP. RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 27/9 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Գշ. 28/10 Ալէքսանտրիոյ ուղղակի սուրհանդակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէայի ճամբով։

Դշ. 29/11 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Դշ. 29/11 Տրապիզոնի սուրհանդակ դէպի Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամ 11ին։

Շ. 30/12 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ուրբ. — Ապրիլ 29/11, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Ալեքսանդրիոյ մէջ պիտի հանգչին Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ գալով շոգենաւ։ 10

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԼԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլէ և Պոնտոսի միջեւ կանոնաւոր երթեւեկութիւն

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անտրէ որ մայիս 11ին Մարսիլիայէն և մայիս 17ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Ալպինա որ պիտի մեկնի մայիս 17ին

Բարիզ-Լիօն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղեւորաց և ապրանաց ընդունելութեան

Նաւուղեաց, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼ
Մումհանէ Սիթէ Ֆրանսէզ

5

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 1 Մայիս (Ն. Տ.) 1892, մինչեւ ցնոր տնօրէնութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	8	10	62	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52	54	56
	Առաւօտ													Իրիկուն												
	ժ. վ.	ժ. վ.		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս ...	6 00	6 30		7 00	7 45	8 35	9 ...	9 30	10 ...	10 30	1 ...	11 30	12 ...	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 ...	4 30	5 ..	5 30	6 ...	6 30	7 ...	7 30	7 45
Գում-գաբու ...	6 09	6 41		7 09	7 55	8 45	9 9	9 39	10 9	10 39	11 9	11 42	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 09	4 39	5 9	5 39	6 09	6 39	7 09	7 46	7 54
Եէնի-գաբու ...	6 13	...		7 13	7 59	8 49	9 13	9 43	10 13	10 43	11 13	11 46	12 13	1 43	2 12	2 43	3 13	4 13	4 43	5 13	5 43	6 13	6 43	7 13	...	7 58
Տաւուտ փաշա ...	...	...		...	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա ...	6 19	...		7 18	8 05	8 55	9 18	9 49	10 18	10 49	11 19	11 52	12 19	1 49	2 17	2 49	3 19	4 19	4 49	5 19	5 48	6 19	6 49	7 19	7 58	8 04
Եէտի-գուլէ ...	6 23	6 53		7 21	8 10	8 59	9 20	9 53	10 20	10 53	11 23	12 09	12 22	1 53	2 20	2 53	3 23	4 23	4 53	5 23	5 50	6 23	6 52	7 23	...	8 07
Մագրիգիւղ ...	6 33	7 07	7 12	7 32	8 21	9 10	...	10 4	... ...	11 4	11 34	12 19	... ...	2 01	...	3 03	3 33	4 33	5 03	5 34	...	6 34	...	7 34	8 09	...
Այ Ստեֆանօ ...	...	...	7 26	7 41	8 30	9 19	...	1013	... ...	11 13	11 44	... ...	... ...	2 13	...	...	3 47	...	...	5 43	...	6 43	...	7 44	8 18	...
Քիւչիւք Չէք. ...	...	...	7 36	...	...	...	...	...	... ...	... ...	11 53	... ...	... ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 53	...	...
....	...	...	...	...	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	51	53	55	61	57
	Առաւօտ											Իրիկուն														
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք. ...	...	...	6 48	...	...	... ...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	12 45	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 07	...
Այ Ստեֆանօ ...	6 ...	...	6 57	...	8 06	8 36	...	9 30	... ...	10 30	11 25	... ...	12 57	...	...	2 30	...	4 ...	...	...	...	6 ...	...	7	7 22	...
Մագրիգիւղ ...	6 10	6 40	7 07	7 31	8 20	8 46	...	9 40	... ...	10 40	11 40	12 41	1 10	...	...	2 40	3 10	4 10	4 40	5 10	...	6 10	...	7 12	7 44	...
Եէտի-գուլէ ...	6 22	6 52	7 20	7 42	8 32	8 58	9 25	9 52	10 25	10 52	11 55	12 52	1 22	1 52	2 25	2 52	3 22	4 22	4 52	5 22	5 55	6 22	6 57	7 35	8 07	8 30
Սամաթիա ...	6 26	6 56	7 24	7 46	8 36	9 0	9 28	9 56	10 28	10 56	11 58	12 56	1 26	1 56	2 28	2 56	3 26	4 26	4 56	5 26	5 58	6 26	7 ...	7 38	...	...
Տաւուտ փաշա ...	...	...	...	...	...	... ...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ..	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի-գաբու ...	6 32	7 02	7 30	7 52	8 42	9 07	9 34	10 02	10 34	11 02	12 01	1 02	1 32	2 02	2 34	3 02	3 32	4 32	5 02	5 32	6 04	6 32	7 06	7 43	...	...
Գում-գաբու ...	6 39	7 08	7 34	7 56	8 46	9 10	9 38	10 08	10 38	11 08	12 08	1 08	1 38	2 08	2 38	3 08	3 38	4 38	5 08	5 38	6 08	6 38	7 10	7 53	8 23	8 39
Կ. Պոլիս ..	6 47	7 16	7 42	8 04	8 54	9 18	9 46	10 16	10 46	11 16	12 16	1 16	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 16	5 46	6 16	6 46	7 18	8 01	8 32	8 47
....	...	...	...	...	...	... ...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	..

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն կ'ընդունուին. 1

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ